Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН ◆ 30 июль 1970 йил, пайшанба ◆ № 177 (14.643). ◆ Баҳоси 2 тийин.

КПСС XXIV СЪЕЗДИ ШАРАФИГА

1971 ЙИЛ ҲИСОБИГА

МЕҲНАТ Қизил Байроқ орденли Самарқанд комплекс геология қидирув трестига қарашли Чармитон олтин кони ишчилари коллективи партия XXIV съезди шарафига социалистик мусобақани қизитиб, ярим йиллик кон проходкаси планини муддатидан 6 кун илгари 147 процент бажарди. Улар Самарқанд геология трести томонидан таъсис этилган кўчма Қизил байроқни доимий сақлаш ҳуқуқини қўлга киритдилар.

Ҳозир кончилар август ойининг иккинчи ярми ҳисобига ишлашмоқда. Бу ишда коммунистик меҳнат коллективи деган шарафли номга муяссар бўлган Ленин орденли Фёдор Лукьянов бошлиқ меҳнатсевар тоғ тешарлар бригадаси ишчилари жонбозлик кўрсатишяпти. У. Исмоилов, Ш. Аблаев, С. Старшинов, Т. Ўроқов сингари илғор проходкачилар смена топшириқларини ҳамиша 130-140 процент уддалаб, шу кунларда съезд чақириладиган 1971 йил ҳисобига иш бажаришаётирлар.

ЯНГИАРИҚ районидаги «Ленинизм» колхозининг чорвадорлари қишловга намунали тайёргарлик кўришяпти. Бу ерда мўл дағал хашак жамғариш билан бир қаторда, ширали озуқа олиш мақсадида экилган 150 гектар майдондаги маккажўхори ҳам яхши парвариш қилиняпти. Унинг ҳар гектаридан 500 центнердан кўкпоя олиш мўлжалланяпти. Суратда: колхоз раиси Абдураим Ёвмутов (чапда) ва тажрибали деҳқон Ҳасан Тоҳиров маккажўхоризорда.

Қ. Отаев фотоси. (ЎзТАГ).

ПОП районидаги «Москва» колхозининг коммунист Эргаш Нуриддинов етакчилик қилаётган бригада пахтакорлари 50 гектар майдонда 38 центнердан «оқ олтин» етиштириш учун курашмоқдалар. Ҳосил тақдири ҳал бўлаётган айни шу кунларда бригада далаларида ғўза парвариши кўнгилдагидек олиб борилмоқда. Суратда: бригада бошлиғи Э. Нуриддинов (чапда) ва бригада механизатори С. Мирзоназаров ўртоқлар.

А. Заблоцкий фотоси.

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИДА

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ 1970 ЙИЛ ИЮЛЬ ПЛЕНУМИ ҚАРОРЛАРИНИ ПРОПАГАНДА ҚИЛИШНИ КУЧАЙТИРИШ ТЎҒРИСИДА

КПСС Марказий Комитети июль Пленумининг «Қишлоқ хўжалиги соҳасида партиянинг навбатдаги вазифалари» деган қарорида уқтириб ўтилдики, қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини янада ривожлантириш борасидаги улкан вазифаларни ҳал этиш партиянинг, барча партия ташкилотларининг катта куч ва ғайрат сарфлашини, уларнинг сиёсий ва ташкилотчилик фаолияти савиясини оширишни талаб қилади. КПСС Марказий Комитети Пленуми қарорларини меҳнаткашлар ўртасида пропаганда қилишни моҳирлик билан кенг равишда ташкил этиш ва чуқур ўрганиш шу қарорларни муваффақиятли амалга оширишнинг муҳим шартидир.

Марказий Комитет Пленуми материалларини ишчилар, колхозчилар ва хизматчилар орасида тушунтириш борасида республика партия ташкилотларида муайян иш қилинди. Кўп жойларда агитатор-пропагандист кадрлар билан семинарлар ва инструктив кенгашлар ўтказилди. КПСС Марказий Комитетининг, Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг ва область партия комитетларининг пропагандист группалари Пленум материалларини меҳнаткашлар коллективлари орасида тушунтириш борасида ижобий ишлар қилдилар.

Қишлоқ хўжалигини янада юксалтириш тўғрисида, совет халқининг фаровонлигини ошириш ҳақида партиянинг жуда катта ғамхўрлиги шаҳар ва қишлоқ меҳнаткашларининг сиёсий активлиги ва меҳнат ғайратини янада кучайтириб юборди. Янгиариқ ва Пахтакор районлари деҳқонларининг, Поп районидаги В. И. Ленин номли ва Юқори Чирчиқ районидаги «Политотдел» колхозларининг пахта ва чорвачилик маҳсулоти етиштиришни кўпайтириш, қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришида меҳнатни кўп талаб қиладиган ишларни комплекс механизациялаш тўғрисида бошлаб берган ташаббуслари ҳамма жойда кенг равишда қўллаб-қувватланди.

Шу билан бирга КПСС Марказий Комитети 1970 йил июль Пленумининг материалларини пропаганда қилиш ишида камчиликлар бор. Республиканинг бир қанча областлари ва районларида бу жуда муҳим сиёсий ишни авж олдиришда сусткашлик қилинмоқда.

Самарқанд, Сурхондарё областларининг, Қорақалпоғистон Автоном Республикасининг кўпгина партия ташкилотларида меҳнаткашлар орасида агитация-пропаганда ишлари тузук авж олдирилмаётир. Колхозчиларнинг, совхоз ишчиларининг, қишлоқ хўжалик мутахассисларининг бир қисми Марказий Комитет Пленуми қарорларининг мазмунини яхши билмайди. Пленум материалларига бағишлаб лекциялар, докладлар, сиёсий ахборотлар ва суҳбатлар кам ўтказилмоқда, кўпинча булар ғоявий-назарий жиҳатдан паст савияда ўтмоқда, Пленум материаллари ҳар бир кишига етказилмаётир. Кўрсатмали агитациянинг турли воситаларидан, шунингдек радио, телевидение ва матбуотдан етарли равишда фойдаланилмаётир. Раҳбар партия, совет, касаба союз ва хўжалик ходимлари агитация-пропаганда ишига кам тортилмоқда.

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитети область, шаҳар, район партия комитетлари, бошланғич партия ташкилотлари зиммасига КПСС Марказий Комитети Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежневнинг «Қишлоқ хўжалиги соҳасида партиянинг навбатдаги вазифалари» тўғрисидаги докладини ва КПСС Марказий Комитети 1970 йил июль Пленумининг қарорларини меҳнаткашлар коллективларида кенг ўрганиш ва тушунтиришни таъминлаш вазифасини юклади. Шу мақсадда барча колхозлар ва совхозларда, бўлимлар, бригадалар ва фермаларда, корхоналарда, муассасалар ва ташкилотларда, ўқув юртларида докладлар, лекциялар, сиёсий ахборотлар ва суҳбатлар ташкил этиш керак. Корхоналардаги, колхозлар ва совхозлардаги кўрсатмали агитацияни КПСС Марказий Комитетининг Пленуми қўйган вазифаларни бажаришга бағишлаш зарур.

Ишлаб чиқаришда ҳам, аҳоли яшаб турган жойда ҳам аҳолининг барча табақалари орасида агитация ва пропаганда ишларини кучайтириш керак. Марказий Комитет Пленуми материалларини пропаганда қилиш, меҳнаткашларни қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини янада ривожлантириш, шу юбилей йилининг планлари ва мажбуриятларини бажаришга, беш йилликни муддатидан олдин туғаллашга, Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг XXIV съездини муносиб кутиб олиш учун курашга сафарбар қилишда ёрдам бериши лозим.

Партия комитетларининг, касаба союз, совет ва хўжалик органларининг раҳбар ходимларини, илмий ходимларни, қишлоқ хўжалик мутахассисларини, энг яхши агитатор, пропагандист кадрларни КПСС Марказий Комитети июль Пленуми ҳужжатларини пропаганда қилишга тортиш керак.

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг пропаганда ва агитация бўлими областларга пропагандистларнинг группаларини мунтазам равишда юбориб туриши, сиёсий докладчиларга, пропагандистларга, лекторларга, КПСС Марказий Комитети июль Пленуми қарорлари асосида қишлоқ хўжалигини ривожлантиришнинг актуал масалаларига доир материаллар юбориб ёрдам бериб туриши лозим.

Область, шаҳар ва район партия комитетларига, Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалик министрлигига, Ўзбекистон комсомоли Марказий Комитетига, Ўзбекистон касаба союзлари республика Советига, Ўзбекистон ССР «Билим» жамиятига пропагандистлар, лекторлар, сиёсий докладчилар, сиёсий ахборотчилар ва агитаторлар билан инструктив кенгаш-семинарлар ўтказиш, уларни Пленум ҳужжатларини чуқур тушунтиришни, пропаганда қилишни, ўрганишни таъминлайдиган зарур материаллар билан қуроллантириш вазифаси топширилди.

Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Телевидение ва радио эшиттириш давлат комитети, республика, область ва район газеталари ҳамда журналларнинг редакциялари, Ўзбекистон Телеграф Агентлиги КПСС Марказий Комитети июль Пленуми материалларини пропаганда қилишни кучайтиришлари, Пленум қарорлари қандай амалга оширилаётганлигини мунтазам ва кенг ёритиб боришлари, қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришининг барча тармоқларини янада юксалтириш беш йиллик топшириқларини тўла ва ошириб бажариш учун илғор коллективлар олиб бораётган курашни атрофлича ёритиб боришлари зарур.

ПЛАНГА ҚЎШИМЧА

Бухоро область Навоий ғалла тайёрлаш ва реализация қилиш базаси коллективи КПСС XXIV съезди шарафига бошланган социалистик мусобақага қўшилиб, колхоз ва совхозлардан ун ва дон маҳсулотларини олиб тайёрлаш 7 ойлик топшириқни муддатидан илгари адо этганликлари ҳақида ғалаба рапорти бердилар. База коллективи юк ташиш ва аҳолига ун ва дон маҳсулотлари етказиб бериш планини 113,3 процент уддалади. Планга қўшимча бир неча минг тонна маҳсулот реализация қилинди.

Ишлаб чиқариш резервларидан ҳамда техника, хом ашёлардан тежаб-тергаб фойдаланган база ишчилари юбилей йилининг ўтган ойлари мобайнида 96 минг ўрнига 140 минг сўм даромад кўрдилар. Д. Сафаров, Я. Қайнаров, А. Очилов сингари серғайрат ишчилар смена топшириқларини муттасил 130-140 процент қилиб бажаришаётир. Улар ўз имкониятларини қайта кўриб чиқиб, партиямизнинг бўлажак съезди шарафига оширилган мажбуриятлар олишди.

Ф. ҚУТЛИМУРОДОВ.

АҲДГА ЯРАША

Ўзбекистон районидаги Ғафур Ғулом номли колхознинг Кенжа Туронов бошчилик қилаётган бригада аъзолари улуғвор беш йилликнинг сўнгги йилида улкан марраларни кўзлаб меҳнат қилмоқдалар. Янгиариқлик пахтакорлар ташаббусини хушнудлик билан қаршилаган бригада аъзолари 60 гектар пахта майдонининг ҳар гектаридан 30 центнердан «оқ олтин» етиштиришга аҳд қилдилар.

Бригада аъзолари улкан аҳдга яраша ғўза парваришини кун сайин кучайтирмоқдалар. Улар июль ва август ойларининг ғанимат кунларидан унумли фойдаланишга, ниҳолларда мўл ҳосил тўплашга бутун диққат эътиборни қаратганлар. Ҳозир бригада далаларида тўртинчи комплекс ишлов якунланмоқда. Пайкалларда биронта ўт йўқ, ғўзалар ўз вақтида сувга қондирилмоқда. Шу сабабли ҳам ҳар туп ниҳолда тўқ кўсаклар сони кун сайин ортиб бормоқда.

Янгиариқликлар ташаббусига қўшилган бригада далаларида юксак аҳдга яраша мўл ҳосил тўплаш учун қизғин кураш бормоқда.

О. САФАХОНОВ.

ЖУРНАЛИСТЛАР БИЛАН УЧРАШУВ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетида матбуот конференцияси бўлиб ўтди. КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Ш. Р. Рашидов республика газеталари, журналлари, телевидение, радио ходимлари ҳузурида нутқ сўзлади. У КПСС Марказий Комитетининг июль Пленуми, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг XIX Пленуми якунлари ҳамда матбуот ходимларининг вазифалари тўғрисида гапирди.

Матбуот конференциясида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретарлари И. Г. Анисимкин, Н. М. Матчонов қатнашдилар. (ЎзТАГ).

АСАТ СУВИ

СЎЗ — МИРИШКОР СУВЧИЛАРГА

Колхозимиз ҳар йили юқори ҳосил кўтариб келади. Шонли беш йилликнинг охирги йилида 1060 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 33 центнердан пахта етиштириш мақсадида астойдил тер тўкяпмиз. Пайкаллардаги кўчат бут. Ям-яшил ниҳоллар серавж бўлиб ўсмоқда. Ҳамма майдонлардаги ғўзалар текис кўсаклаяпти.

Шу кунларда колхозимиз далаларида иш қизғин. Ғўза қатор оралари узунасига 4 марта, кўндалангига 3 марта культивация қилинди. 24 та чопиқ трактори ишлаб турибди. Уларни Шокирали Мамашарипов, Тожибой Дармонов, Ортиқали Шерғозиев, Ўрмон Бозорбоев, Набижон Насриддинов каби тракторчилар бошқаришади. Бу азаматлар ҳар куни ўз агрегатлари билан 6-7 гектардан майдондаги ғўза қатор ораларини юмшатишяпти.

Экин маҳаллий ва минерал ўғитлар аралашмаси билан барвақт озиқлантирилди. Бунинг фойдаси катта. Биринчидан, ғўза бақувват бўлиб ўсса, иккинчидан, ердаги намнинг буғланиб кетишига чек қўйилади.

Сувчи бўлганлигим туфайли колхозимизда ғўзани суғориш қандай бораётгани тўғрисида батафсилроқ тўхтаб ўтмоқчиман. Мен кўп йиллар мобайнида қанчадан-қанча майдондаги ғўзага сув тарадим. Одам сувсизликка чидай олмайди. Ғўза ҳам шундай. Сув — ғўзанинг қони, дейишади. Лекин, шундай деб уни ҳадеб суғора бериш ҳам ярамайди. Айниқса, қора тупроқ ерларда эҳтиёт бўлиш керак. Бизнинг ерларимиз ҳам қора тупроқли. Шу сабабдан биз ғўзаларни эгат ташлаб суғоряпмиз. Кўп йиллик тажриба бу усулнинг афзаллигини исботлади.

Айрим хўжаликларда эгатни узун олишади. Сув картанинг охирига етгунча эгатнинг боши заҳлаб кетади. Оқибатда ғўза икки хил бўлиб қолади. Пайкалнинг бошидаги ғўзаларни сув «чақиб» қўяди, эгатнинг охиридаги ғўзалар эса сувга қонмайди.

Бизда ундай эмас. Ҳар 80-100 метр масофада ўқариқ олганмиз. Эгатлар карталарнинг паст-баландлиги, сизот сувларнинг чуқур — юза жойлашганлигига қараб узун-калта олинган. Бундай қилинганда ер заҳлаб кетмайди.

Ҳозиргача ғўзаларимизни 3 марта енгил суғордик. Чуқур эгат олиб, тупроқни қиздириб турдик. Илдиз чиришига йўл қўймадик.

Ҳарорат кўтарилгач, суғоришни маромида давом эттира бошладик. Колхозимизда ғўза группа усулида суғорилади. Бунинг афзаллигини тажрибада синаб кўрдик. Сув ортиқча исроф бўлмайди. Суғорилган участка бир йўла етилади. Тракторлар бекор туриб қолмайди.

Колхоз бўйича 24 та группа ташкил этилган. Ҳар бир группага 4 сувчи бириктилган. Группаларга тажрибали сувчилар раҳбарлик қилишади. Улар колхоз правлениеси ва партия ташкилотининг тасдиғидан ўтган. Сувчиларнинг иши икки сменада ташкил этилган. Биз экинни кўпроқ кечаси суғоришга ҳаракат қиляпмиз. Бундай қилинганда ерга сув яхши сингади, ғўза тез ва нормал ўсади.

Кечаси ишлаш учун барча қулайликлар мавжуд. Сувчилар чироқ, этик билан таъминланган. Иссиқ овқат тайёрлаб берилмоқда. Сувчилар учун норма белгиланган. У кундузи 0,7 гектар ердаги ғўзани суғорса 3 сўм 72 тийин ҳақ олади. Тунги сувчилар учун норма 0,5 гектар. Иш ҳақи эса бир хил. Колхозимизда суғориш ишларига ҳар 15 кунда якун ясалади. Суғориш графигини ошириб бажарган, сувдан тежаб-тергаб фойдаланган, ғўзани сифатли суғорган сувчиларнинг меҳнати тақдирлаб турилади. Колхоз бўйича сувчилар учун 3 та вимпел таъсис этилган. Биринчи вимпел билан 25 сўм, иккинчи вимпел билан 20 сўм, учинчи вимпел билан 15 сўм пул мукофоти берилади.

Вимпел ва мукофотлар сифат комиссиясининг тақдимига мувофиқ берилади. Бош агроном, энтомолог, экономист, бригада бошлиқларидан иборат сифат комиссияси суғорилган карталарни текшириб қабул қилиб олади. Шу асосда сувчиларга иш ҳақи ёзилади ва мукофотлар берилади.

Колхозимизда Ҳабибулло Абдуллаев, Абдуқаҳҳор Қодиров, Солижон Турғунов, Азимжон Иброҳимов, Нуъмонжон Йўлдошев, Норали Абдуллаев сингари тажрибали сувчилар бор. Улар ғўзани меъёрида сифатли қилиб суғоришяпти. Мен ҳам ўз бурчимни қўлимдан келганича ўтаб турибман.

Ҳаммага аёнки, ғўза ҳозирги вақтда кўпроқ гул ва кўсак ҳосил қилади. Ҳар туп ғўзада мумкин қадар кўпроқ ҳосил бўлишига эришиш учун суғоришни усталик билан олиб бориш. «шарбат»ни кўпроқ оқизиш керак. Биз ҳар йилдагидек бу йил ҳам ана шунга кўпроқ эътибор беряпмиз. Июль ва август ойлари учун график туздик. Ўша графикка мувофиқ шу кунгача ғўзани талабига қараб суғориб келяпмиз. «Шарбат» оқизишга зўр беряпмиз. Ҳар бир карта бошида гўнгхона қазилган. Чириган гўнгларни ана шу ўраларга тўкиб устидан сув оқизяпмиз. Лўнда қилиб айтганда, ғўза суғоришни янгиариқлик пахтакорлар мурожаати асосида ташкил қилиб, мўл ҳосил етиштиряпмиз, парваришни август ойида ҳам қизғин давом эттирамиз.

Ҳайдарали МУЛЛАЖОНОВ,
Москва районидаги «Победа» колхозининг сувчиси.

ШИРИН-ШАКАР МЕВАЛАР

«Боғизағон» боғдорчилик-узумчилик совхози миришкорлари бу йил мева ва узумдан ҳар йилгидан юқори ҳосил етиштирдилар. Эртапишар олма, ўрик, гилос, шафтоли, нок ва бошқа хил мевалар ўз вақтида йиғиштириб олиниб, давлат тайёрлов пунктлари ва шаҳар меҳнаткашларининг дастурхонига етказиб берилди. Юбилей йилида ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан 200 тоннадан кўп мева-чева тайёрланди.

Шу кунларда ўртаги мева ҳосилини йиғиб олиш қизғин давом эттирилмоқда. Олхўри, олча ва бошқа мураббобоп мевалардан айниқса юқори ҳосил олинмоқда.

Совхоз боғбонлари мева ва ковун-тарвуз уруғчилигини яхшилашга катта эътибор бераётирлар. Бултур аъло навли полиз экинлари маҳсулотлари ва мевалардан 1300 центнер уруғлик тайёрланган эди. Бу йил камида 1400 центнер уруғлик тайёрлаш учун курашилмоқда.

Ю. ЗИЁЕВ,
Самарқанд райони.

ПАХТАКОРЛИКЛАРГА ТЕНГЛАШИНГ

ТЕРМИЗ, («Совет Ўзбекистони» мухбири). Сирдарё область Пахтакор райони меҳнаткашларининг пахтани териб оладиган техникани муддатидан олдин тахт қилиб қўйиш ҳақидаги ватанпарварлик ташаббусини Сурхондарё областининг механизаторлари қизғин қўллаб-қувватлаб, ўз устларига конкрет мажбуриятлар олмоқдалар. Гагарин районидаги «Янгиобод» совхозининг механизаторлари ташаббусга қўшилиб, қисқа вақт ичида мавжуд терим агрегатларининг тўртдан уч қисмини шайлаб қўйдилар. Совхознинг марказий ремонт устахонасида 70 га яқин «зангори кема» ремонт қилиниб, сафга тизиб қўйилди.

Янгиободликлар бу йил она Ватанга ўтган йилдагидан 1000 тонна кўп, ёки 13 минг тонна «оқ олтин» етказиб бериш, бунинг 8000 тоннасини машиналарда териб олиш, яъни ўтган йилга нисбатан 1000 тонна кўп пахтани бункерлардан тўкиш мажбуриятини олдилар. Бу йилги мавсумда «зангори кема»лар штурвалига 100 дан ортиқ механик ҳайдовчи ўтиради. Шундан 25 киши ёш механизатор қизлардир.

Райондаги «Советобод» совхозининг механизаторлари пахтакорликлар ташаббуси асосида социалистик мусобақани авж олдириб мавжуд терим агрегатлари ва бошқа пахта теришга оид техникани ремонт қилиб бўлганликлари ҳақида рапорт бердилар.

А. ХАЛИЛОВ.

ГФР ТАШҚИ ИШЛАР МИНИСТРИ МОСКВАДА

28 июлда СССР ташқи ишлар министри А. А. Громико билан Германия Федератив республикаси ташқи ишлар министри В. Шеель ўртасидаги музокаралар давом эттирилди.

Шу куни А. А. Громико В. Шеель шарафига нонушта зиёфат берди.

Зиёфат чоғида А. А. Громико ва В. Шеель қадаҳ кўтариб, нутқ сўзлашди. (ТАСС).

СИРДАРЁ районидаги «Победа» колхозининг пахтакорлари «оқ олтин»дан мўл ҳосил етиштирмоқдалар. Бунда сувчи Бозорбой Жияновнинг ҳам катта ҳиссаси бор. У ғўзаларга оби-ҳаёт тараб, ўз нормасини бир-бир ярим ҳисса ошириб бажармоқда.

А. Тўраев фотоси.

ПАРТИЯ ТУРМУШИ

КОММУНИСТНИНГ МАСЪУЛИЯТИ

Коммунистнинг бурчи, масъулияти ҳақида жуда кўп гапларни айтиш мумкин. Ленин партиясининг аъзоси бўлишнинг ўзи киши зиммасига ғоят катта масъулият юклайди. Шу муқаддас ном ҳар бир коммунистни жасоратга, ташаббус ва ташкилотчиликка ундайди. У ишда ҳам, оилани бошқаришда ҳам, юриш-туришда, одамлар билан муомалада ҳам бошқаларга ибрат бўлиши керак. Партия Устави коммунист зиммасига яна қанчадан-қанча масъулиятлар юклайди.

Онгли интизом, юксак масъулият ишда муваффақият қозонишнинг гарови эканлиги партия XXIII съезди ва КПСС Марказий Комитетининг 1969 йилги декабрь Пленумида ҳам алоҳида таъкидлаб ўтилган эди. Коммунистлар армияси партиямизнинг меҳнат интизомини мустаҳкамлашга, ходимларда топширилган иш учун юксак шахсий масъулият ҳиссини тарбиялашга қаратилган йўлини изчил амалга оширмоқда. КПСС Марказий Комитетининг июль Пленуми қарорлари бу йўлни амалга оширишнинг конкрет ифодаси ва янада ривожлантирилиши бўлди.

Ўзбекистон КП Марказий Комитетининг XVIII пленуми ҳам қилинган ишларга партия ва давлат интизомини мустаҳкамлаш, кадрларда топширилган иш учун масъулиятни ошириш талаблари асосида баҳо берди. Пленум кадрларга нисбатан талабчанлик ва меҳрибонликни янада кучайтириш кераклигини қайд қилди. Андижон шаҳар партия ташкилоти ўз фаолиятида ана шу юксак талабларга амал қиляпти.

Мен бу ўринда партиявий бурчни яхши англайдиган, масъулиятни чуқур ҳис этадиган, ишнинг кўзини биладиган ишчан, тадбиркор коммунистлар ҳақида гапирмоқчиман. «Электродвигатель» заводида 1966 йилдан бери ойлик планлар ҳам, йиллик планлар ҳам бажарилмас эди. Завод давлатга фойда ўрнига нуқул зарар келтирарди. Ўтган йили бракдан келган зарар 185 минг сўмни ташкил этди. Ишлаб чиқарилган маҳсулотнинг таннархи 386 минг сўмга қимматлашиб кетди. Бир йилда давлатга 837 минг сўм зарар етказилди.

Бу аҳвол шаҳар партия комитетини ташвишга солди. Корхона фаолияти батафсил ўрганилди. Маълум бўлишича, бу ерда молиявий-иқтисодий ҳисоб-китоб ишлари бузилган. Ишчилар, инженер-техник ходимлар ўртасида интизомсизлик ва қўнимсизлик авж олган: завод директори Калон Сойибов ўзига топширилган ишнинг масъулиятини сезмай қўйган, давлат планларини бажаришга беғамлик билан қараган. Партиявий иш юзаки олиб борилган. Талабчанлик бўшаштириб юборилгани учун корхонада катта камчиликлар содир бўлган.

Шаҳар партия комитети завод директорини янгилашни лозим топди. Унинг ўрнига ишчан коммунист ўртоқ Т. Ҳакимов директор қилиб юборилди. Янги директор партия ташкилотига, коммунистлар ва бутун коллективга таянган ҳолда иш юритди. Топширилган ишга масъулият билан қаради ва бошқалардан ҳам шуни талаб қилди.

Корхонада ишлаб чиқариш майдонлари кенгайтирилди, двигателларни синаш учун махсус стенд тайёрланди. Резервлар қидириб топилди ва ишга солинди. Завод партия ташкилотининг фаолияти кучайтирилди. Коммунистларнинг ижодий активлиги оширилди. Ишбилармон, масъулиятни чуқур ҳис этадиган коммунистлар ишлаб чиқаришнинг ҳал қилувчи участкаларига қўйилди. Раҳбарликнинг яхшиланиши ўз самарасини кўрсатди. Завод қисқа муддат ичида қолоқликдан чиқди. Ойлик планлар доимо ошириб бажариладиган бўлиб қолди. Ярим йиллик пландан ташқари бир неча минг сўмлик маҳсулот реализация қилинди. Меҳнат унумдорлиги планга нисбатан анча ошди. Электродвигатель ишлаб чиқариш кўпайди. Ўтган йилнинг беш ойида маҳсулотнинг таннархи 65 минг сўмга қимматлашган бўлса, 1970 йилнинг шу даврида 63 минг сўм тежаб қолинди.

Бу мисол ишнинг муваффақияти энг аввало кадрларга боғлиқ эканлигини яққол кўрсатиб турибди. Агар раҳбар ходим коллектив билан ҳамнафас, ҳамдард бўлса, ишда шахсий намуна кучини, ташаббус ва ташкилотчилик кучини кўрсатса, унинг обрўсига фақат обрў қўшилади. Одамлар унга эргашади, ундан ибрат олади. Андижон шаҳрида ўз бурчини садоқат билан ўтаётган, коллективни тўғри йўлдан бошлаб бораётган коммунистлар озмунча эмас.

Мана шулардан бири — Андижон мебель фабрикасининг директори Қодиржон Акрамовдир. У йигирма йилдан бери шу фабрикада ишлайди. Олдин тайёрлов цехининг бошлиғи эди. Кейин инженер бўлди. Ҳозир директорнинг ишчилар орасида обрўси яхши. Илгари Андижон мебели магазинларда чанг босиб ётарди. Ишда синалган, катта турмуш тажрибасига эга бўлган, ишлаб чиқариш сирларини яхши биладиган коммунист Қодиржон Акрамов директор бўлгач, Андижон мебелининг донғи Иттифоққа таралди. Эндиликда Андижон мебелига талаб катта. Илғор корхона коллективи ана шу юксак талаблар даражасида ишлаяпти, ишлаб чиқариш самарадорлигини ошириш, давлат планларини муваффақиятли бажариш учун қатъият билан кураш олиб боряпти.

Кадрларни танлаш ва жой-жойига қўйиш, уларни коммунистик ғоявийлик руҳида, топширилган иш учун партия ва халқ олдида юксак масъулиятни сезиш руҳида тарбиялаш — партия органлари раҳбарлик фаолиятининг энг асосий қисмидир. Бу иш билан фақат айрим ходимларгина эмас, шу билан бирга партия комитети ҳам жиддий шуғулланиши лозим. Шаҳар партия комитети бу масалага алоҳида эътибор бермоқда.

Биз кадрларни танлашда уларнинг масъулиятни сезиши, партия стажи, қобилияти, хулқ-атвори, жамоат ишларидаги иштироки, одамийлиги каби шахсий ва ишчанлик фазилатларини назарда тутяпмиз. Айниқса раҳбар ходимларга нисбатан талабчанлик ва ғамхўрликни кучайтиряпмиз. Шаҳардаги мавжуд саноат корхоналари, транспорт ва қурилиш ташкилотларининг катта кўпчилигига мутахассис кадрлар раҳбарлик қилмоқдалар. 65 раҳбар ходимдан 47 таси олий маълумотга эгадир.

Бошланғич партия ташкилотлари секретарларининг сифат состави ҳам яхшиланди. 258 партком секретаридан 139 таси олий ва тўлиқсиз олий, қолганлари эса ўрта маълумотли кишилардир. Шаҳар партия комитетининг аппарати ҳам ёш, малакали кадрлар билан мустаҳкамланди. Улар ҳар қандай топшириқни бажаришга тайёр турган, серғайрат, тадбиркор коммунистлардир.

Ўтган йили шаҳар партия комитети кадрларни танлаш, тарбиялаш ва жой-жойига қўйиш соҳасидаги ишлар ҳақида область партия комитетининг бюросида ҳисоб берди. Обком бюроси бу борада қўлга киритган ютуқларимизни таъкидлаш билан бирга, йўл қўяётган камчиликларимизни ҳам кўрсатиб берди. Шундан кейин ўтган йилнинг сентябрь ойида шаҳар партия комитетининг пленумини ўтказдик. Унда кадрлар билан ишлаш, уларга нисбатан талабчанликни ошириш масаласи кўрилди. Пленум қарори барча бошланғич партия ташкилотларида ўрганиб чиқилди.

Шуни очиқ айтиш керакки, ишимизда ҳали камчилик ва нуқсонлар кўп. Бу жиддий камчиликлар айрим раҳбар кадрларнинг уюшқоқсизлиги ва интизомсизлиги, ҳатто партия ва совет ходимларимизнинг баъзи қисми ўртасида топширилган иш учун масъулият ҳисси унутиб қўйилганлиги оқибатида содир бўляпти. Булар корхона ва ташкилотларнинг ишлаб чиқариш, хўжалик фаолиятлари якунида кўзга ташланмоқда.

Маълумки, партия Устави коммунистлар зиммасига Ленин партиясининг аъзоси деган юксак номнинг софлигини кўз қорачиғидай сақлаш масъулиятини юклайди. Лекин, афсуски, орамизда партия аъзоси деган шарафли номга доғ тушираётганлар онда-сонда бўлса ҳам учраб туради. Шаҳар партия комитети бундай масъулиятсиз кишиларга нисбатан муросасиз кураш олиб бормоқда.

Андижон машинасозлик заводининг мастери О. С. Аронов давлат мулкига хиёнат қилди, ўз шахсий манфаати қобиғида ўралашиб қолди. Коммунистга номуносиб иш тутди. Шу заводнинг деталь пармаловчиси Н. Ф. Сизганов эса ичкиликка муккасидан берилиб кетди, партия ва давлат интизомини қўпол равишда бузди, партия Устави талабларини унутиб қўйди. Шаҳар пишчеторгининг экспедитори О. Казиев бўлса, босар-тусарини билмай қолди, кўп ичиб, безорилик қила бошлади. Шаҳар партия комитетининг бюроси уларни партия сафидан чиқаришга қарор қилди.

Бу фактлар коммунистларни тарбиялаш соҳасида олиб бораётган ишларимизни янада кучайтиришни, шаҳар партия ташкилотидан коммунистларни тарбиялаш ва уларнинг топширилган иш учун масъулиятини ошириш соҳасидаги фаолиятини кучайтиришни талаб қилади.

Партия ва давлат интизомини мустаҳкамлаш, кадрларнинг ўзларига топширилган иш учун масъулиятини ошириш, КПСС Марказий Комитетининг июль Пленуми қарорларида кўрсатилган улкан вазифаларни муваффақиятли ҳал этишда идеология муассасаларининг зиммасига катта масъулият юклайди.

Меҳнатга коммунистик муносабатда бўлиш намунасини кўрсатиш, онгли интизом, софдиллик, ижтимоий бурчга содиқлик, топширилган участкада ташаббус кўрсатиш, ҳар бир масалага давлат ва партия манфаати нуқтаи-назаридан ёндошиш масалалари бундан кейин ҳам шаҳар партия ташкилотининг диққат марказида бўлади.

С. ОБИДОВ,
Андижон шаҳар партия комитетининг биринчи секретари.

ЖУРНАЛЛАРНИНГ ЯНГИ СОНЛАРИДА

«ПАРТИЯ ТУРМУШИ»

Журналнинг 7-сони «Маҳаллий Советлар ролини оширайлик» сарлавҳали бош мақола билан очилади.

Журналнинг «Шу куннинг темасида» бўлимида «Қишлоқда оммавий-сиёсий ишлар» сарлавҳали редакцион мақола ёритилган.

«Хўжаликка раҳбарлик» бўлимида Ўзбекистон КП Марказий Комитети транспорт ва алоқа бўлимининг инструктори А. Кудиновнинг «Республикада алоқа воситаларини ривожлантириш истиқболи», Ўзбекистон КП Гурлан район комитетининг биринчи секретари Ҳ. Раҳимовнинг «Колхоз бригадирлари», Р. Булатовнинг «Резервлардан моҳирона фойдаланиш учун», Ғаллаорол район халқ контроли комитетининг штатсиз инспектори Ю. Қудратовнинг «Халқ контролёрларининг кундалик ишлари», С. Бахриддиновнинг «Қишлоқ кооператорларининг ташаббуси» сарлавҳали мақолалари босилган.

Булардан ташқари журналнинг «Идеология иши ва ҳаёт», «Партия ташкилоти секретари минбари», «Газета темасида», «Танқид ва библиография» бўлимларида ҳам кўпгина бошқа материаллар бор.

ҚАРШИ чўлида пахтачилик совхозлари ташкил этилаётир. Ҳозир «Узгипросельстрой» республика лойиҳалаш институти 4 та совхоз қурилиши лойиҳасини тайёрламоқда. Унда совхоз ишчиларининг меҳнат қилиши ва яшаши учун барча қулайликлар ҳисобга олинган.

И. Глауберзон фотоси.

СОВҒАЛАР

Яқин дугонангиз, қадрдон дўстингиз ёки қариндошингизнинг туғилган кунида, тўйида, фарзанд кўрганида муборакбод этишга борар экансиз, унга бирор совға тайёрлайсиз. Шунда албатта Тошкентдаги 42-«Совғалар» магазинига киринг. Бу ердан кўнглингизга ёқадиган, дидингизга яраша буюм харид қилишингиз мумкин.

Магазин ишга туширилганига уч йил бўлди. Ўтган қисқа вақт ичида коллектив аъзолари харидорларга хизмат кўрсатиш маданиятини яхшилаш, уларнинг талаб ва эҳтиёжларини қондиришда яхши натижаларга эришдилар. Улар савдонинг илғор усуллари ва методларидан фойдаланмоқдалар. Бу, товар обороти планини ортиғи билан бажаришга имкон бермоқда.

Магазинда 103 киши харидорларга хизмат кўрсатмоқда. Уларнинг кўпчилиги — халққа маданий хизмат қилишни ўз бурчи деб билувчи ёшлар. Магазин маъмурияти кадрларни жой-жойига қўйиш, уларни ўз касбига муҳаббат руҳида тарбиялаш, савдо маданиятини эгаллаши, малакаларини ошириши ҳақида ғамхўрлик қилмоқда. Ёшларнинг деярли ярми Тошкент савдо техникуми ва институтларда таълим олмоқда.

Ўзининг хушмуомалалиги билан харидорларнинг ҳурмат ва олқишига сазовор бўлаётган сотувчилар сафи кенгаймоқда. Сотувчилардан Озода Пўлатхўжаева, Раҳим Мамажонов, Нафиса Тўлаганова кабилар харидорлар дилига йўл топиб, кунлик ва ойлик планларини 110-120 процентга етказиб бажармоқдалар.

Ишчан коллектив аъзолари юбилей йилида яхши натижаларга эришдилар. Ярим йиллик товар обороти плани 111.9 процент адо этилди. Аҳолига пландан ташқари 379 минг 700 сўмлик буюм сотилди. Магазин 106 минг 614 сўм фойда кўрди. Бунда Тўлқин Расулов мудирлик қилаётган трикотаж бўлими, Шамил Янбулатов мудир бўлган галантерея бўлими, Асхад Муҳамадёров раҳбарлигидаги тайёр кийимлар секцияси ходимларининг ҳиссаси катта.

Коллектив аъзоларининг юбилей йилида эришган муваффақиятлари юксак тақдирланди. Коллективга КПСС Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми, СССР Министрлар Совети ва ВЦСПСнинг Фахрий ёрлиғи берилди. СССР Савдо министрлигининг «Ҳурмат китоби» ҳамда Ўзбекистон касаба союзлари республика Советининг «Ленин юбилейи меҳнат шон-шуҳрат китоби»га ёзилди.

Мукофотлар савдо ходимларини янги зафарларга илҳомлантириб юборди. Улар шу кунларда меҳнаткашларга савдо хизматини янада яхшилаш, йиллик товар обороти планини муддатидан олдин бажариш, КПССнинг навбатдаги XXIV съездини муносиб меҳнат совғалари билан кутиб олиш учун мусобақани кучайтирмоқдалар.

М. МИРЗАМУҲАМЕДОВА.

МИСГАРЛАР

ЛАВҲА

МАМАТҚУЛ отани йўқлаб ошналари Олмалиққа келишди. Ота улар билан фронтда дўст тутунган эди. Дўстлар оғир уруш йилларини, фашист қузғунларига қарши олиб борилган жангларни хотирлашди. Сўздан-сўз чиқиб, меҳмонлардан бири отадан:

— Сизни мисгар деб эшитамиз. Бизга ҳам мисдан бир гулдор обдаста ясаб берсангиз,— деб сўраб қолди.

— Обдаста?! — ҳайрон бўлиб мийиғида кулди ота.— Бобомдан ёдгор бўлиб бир дастшўй қолган. Ишлатишга ҳеч кўзимиз қиймайди.

— И-е, бўлмаса, мисдан нима ясайсиз?

— Биз мисдан буюм ясамаймиз, мис яратувчилармиз! — ўз касбидан мағрурланиб деди ота.

Эртаси Маматқул ота дўстларини олиб заводга борди. Ўзи ишлаётган анод-вайербарс цехини уларга кўрсатмоқчи бўлди. Цехнинг катта мастери Анатолий Криченко ҳам кекса металлургнинг илтимосини ерда қолдирмади.

— Заводимиз жойлашган бу ерлар илгари Оролбой қишлоғи деб аталарди. Шу қишлоқда туғилиб ўсганман. Мис заводи қурилиб ишга туширилгунча шаҳримиздаги 2-қурилиш бошқармасида ишладим. Олтингугурт заводи қурилишида қатнашдим. 1962 йилда бошқармамиз корхонага пойдевор қўйди. Завод ишга тушгач, мис эритмасини қолиплаш участкасида ишладим. Кейинчалик металл эритувчиликка ўтказишди.

— Вой-бў, нақ аждаҳонинг ўзи-я. Бу нима?

— Анод печи,— жавоб берди Маматқул ота.— Бир йўла 200 тонна металл эритиш қувватига эга. Дастлаб мис сульфидлари ва темир аралашмасидан ҳосил қилинган штейндан қора мис олинади. Қора мис бизнинг цехимиз учун асосий хом ашё. У анод печларига солиниб, 1 минг 250 даража ҳароратда эритилади, пишитилади. Пишиб етилган мис эритмаси анод деб аталади.

Қуйма анод мис доимий ҳаракатланиб турувчи 20 қолипдан иборат айланма конвейерга оқиб келади. Ҳар қолипда 250 килограмм ҳажмда мис қотишмаси ҳосил бўлади. Қотишма эса автомат машина орқали совутгичга узатилади.

Илгари баъзан эритилаётган миснинг устки қатлами етилиб, ости хом қоларди. Тўла пишмаган мис яроқсиз. У қайта эритилади.

Бир группа металл эритувчи ҳамкасбларим билан бу масалани обдон ўйладик. Мис эритиладиган анод қозонларини ўнг ва сўлга одатдагидан 3-4 марта зиёд буриш, эритмани чайқатиб-аралаштириб туриш, тайёр бўлган маҳсулотни текшириб кўраётганда остки қатламини ҳам кўздан кечиришни тавсия қилдик. Бу яхши самара берди. Металл эритишда меҳнат унумдорлиги илгаригидан 10 процент ошди. Анод печининг ҳар квадрат метридан янада унумли фойдаланадиган бўлдик.

Айланма конвейердан қуймаларни олиш такомиллаштирилди. Янги қурилма ўрнатдик. Шундай қилиб, қолипларнинг бўш айланишига йўл қўйилмайдиган бўлди. Бу ҳайрли юмушни амалга оширишда краннчимиз Тамара Орехованинг ҳам хизмати катта. У. Ҳамроқулов, П. Лихачев, А. Бўриев, Л. Кузнецов сингари серғайрат металл эритувчи ва қуювчиларимизнинг баракали ишидан коллективимиз мамнун...

Маматқул ота Дедақовни Олмалиқ мис эритиш заводи ишчилари яхши билишади. «Маслаҳатгўй отахонимиз» деб унинг иззат-икромини жойига қўйишади. Маматқул ота қарийб ўн йилдан буён металлург. Ёшларнинг меҳрибон устози бўлган бу кекса мис эритувчи актив рационализаторлардан. У тавсия қилган бирнеча рационализаторлик таклифлари ишлаб чиқаришга жорий этилган.

Маматқул ота шу кунларда янги таклиф тайёрлаяпти. Қуйма анод печлардан қолиплар томон оқизилганида баъзан тарновлардан ерга оқиб тушади. Эритилган мис исроф бўлади. Ота тарновларни янада ихчамлаштириш, мис эритмасининг тўкилиб ва сачраб кетишига йўл қўймаслик ҳақида изланяпти.

М. Дадақовнинг мис эритмаси ҳосил қилиш йўлидаги фидокорона меҳнати партия, ҳукуматимиз томонидан муносиб тақдирланди. У икки марта «Меҳнатда ўрнак кўрсатгани учун» медали билан мукофотланди.

— Маматқул ота корхонамиз жонкуярларидан,— дейди завод директори Ю. Куприков.— Партия XXIV съезди шарафига коллективимиз ўртасида авж олдирилган социалистик мусобақага ота биринчилар қаторида қўшилди. Ишлаб чиқариш смена нормаларини муттасил ошириб адо этиб келаётган пешқадам мис эритувчи Маматқул ота Дадақов шу кунларда юбилей йили топшириғини уддалаб, съезд чақириладиган 1971 йил ҳисобига ишлаяпти.

Ҳ. ҚОДИРОВ,
«Совет Ўзбекистони» махсус мухбири.

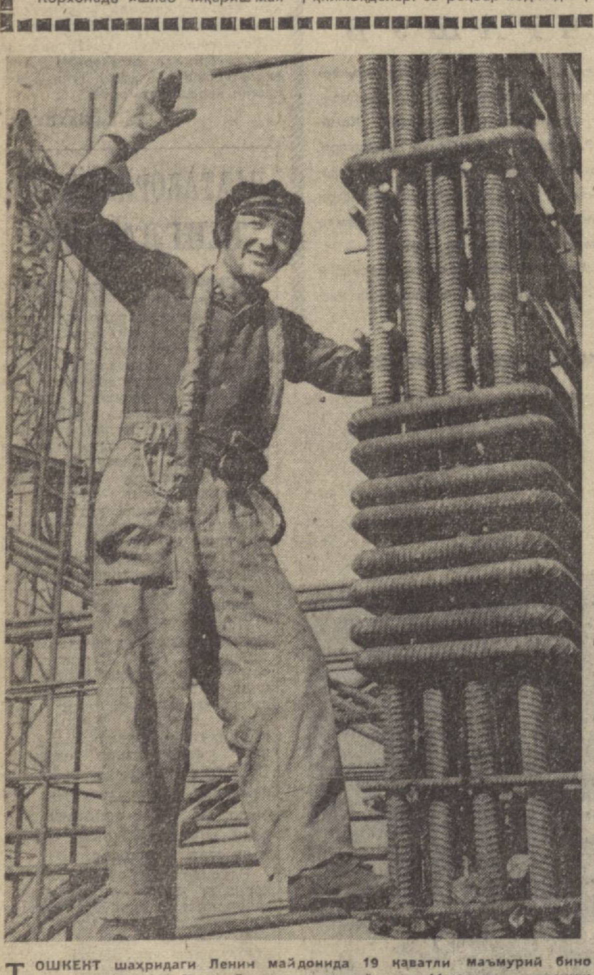

ТОШКЕНТ шаҳридаги Ленин майдонида 19 қаватли маъмурий бино қад кўтармоқда. Уни «Главташкентстрой»нинг 11-трестига қарашли 1-бошқарма бинокорлари қуришяпти. Суратда: арматурачи Ю. Асадченко.

И. Глауберзон фотоси.

МАРКСЧА-ЛЕНИНЧА НАЗАРИЯ МАСАЛАЛАРИ

ИНТЕРНАЦИОНАЛ ТАЪЛИМОТ

Владимир Ильич Ленининг улкан назарий меросида ва буюк амалий фаолиятида доимо назария билан практика бирлигини, илмий коммунизм жаҳон революцион тараққиёти билан қўшиб олиб борилганлигини кўрамиз.

Владимир Ильич ишчилар синфини ва унинг партиясини сиёсий ҳокимиятни қўлга олишга тайёрлар экан аввало революция ва давлат тўғрисидаги марксча таълимотни бутун тўлалиги билан қайта тиклаб, уни партиямиз муҳолифларининг ҳар қандай бузиб кўрсатишларидан тозалади. Шу тариқа Улуғ Октябрь социалистик революцияси ғалабасигачаёқ Владимир Ильич ишчилар синфини ва барча меҳнаткашларни капитализмдан социализм ва коммунизмга ўтиш давридаги давлат қурилишининг аниқ программаси билан қуроллантирди. Бу Совет давлатини барпо этиш ва мустаҳкамлашда, унинг социализм қурилишининг асосий қурол бўлишдек роли ва функцияларини белгилашда ҳал қилувчи аҳамиятга эга бўлди.

В. И. Ленин Улуғ Октябрь социалистик революциясига бевосита раҳбарлик қилиш билан бирга социалистик қурилишга ҳам бошчилик қилди, Советларнинг Бутунроссия съездларига раҳбарлик қилди, қонун лойиҳаларини тайёрлашда, РСФСР конституциясини ишлаб чиқишда қатнашди. В. И. Ленининг биринчи Совет ҳукумати бошлиғи — Халқ Комиссарлари Совети Раиси лавозимидаги фаолияти давлат аппарати ишининг чинакам социалистик услуби ва методларини ишлаб чиқишда муҳим аҳамиятга эга бўлди. Владимир Ильич давлатни бошқаришнинг ташкилий формалари ва методларини такомиллаштиришга, давлат аппарати ишидаги бюрократизм ва сансалорлик кўринишларига қарши курашга, давлат аппаратининг кенг меҳнаткашлар оммаси билан алоқаларини тобора кенгайтириш ва мустаҳкамлашга айниқса жиддий эътибор берди. Янги типдаги давлат арбоби бўлган В. И. Ленининг Совет давлатини барпо этиш ва унга раҳбарлик қилиш санъати давлат аппарати ходимлари учун айниқса катта аҳамиятга эга.

Владимир Ильич иш услубининг асосий белгилари унинг халқ билан узилмас алоқадалиги, бюрократизм, сансалорлик, интизомсизлик ва масъулиятсизлик кўринишларига муросасизлиги, кишиларга доимо сезгирлик меҳрибонлик билан муносабатда бўлиши, давлатга ва социалистик қонунчиликка коллектив раҳбарлик принципига риоя қилиши ва шу сингари бошқа ҳислатлардан иборат эди.

Совет давлати дастлабки кунлардан бошлабоқ халқ манфаатларининг чинакам ифодачиси, социалистик демократиянинг мужассами, меҳнаткашларга таянадиган ва уларнинг манфаатини ифодалайдиган давлат бўлиб майдонга чиққан. В. И. Ленин кўрсатганидек социалистик давлат кучқудратининг асосий манбаи унинг омма билан узилмас алоқадорлигида давлатни бошқаришда миллион-миллион ишчи ва деҳқонларнинг амалий иштирок этишидадир. Социалистик давлат марказлашган раҳбарликни кенг демократизм билан қўшиб олиб боришни таъминлайди. **«Чин демократик маънода тушунилган бу централизм,** — деган эди Владимир Ильич, — **ёлғиз маҳаллий хусусиятларнигина эмас, балки жойларда бошланган ишни, жойларда кўрсатилган ташаббусни ҳам, умумий мақсад сари қилинган ҳаракатда тутилган ҳар хил йўл, усул ва чораларнинг тўла суратда ва ҳеч бир монийсиз авж олиб бормоғи учун тарихда биринчи марта ўлароқ туғилган имкониятни назарда тутади».**

Совет давлат аппаратини ташкил этиш ва унинг фаолиятидаги централизмни кенг демократизм билан қўшиб олиб бориш демократик централизм деб аталган ташкилий принципда ўз ифодасини топди. Демократик централизм социалистик жамиятга раҳбарлик қилишнинг негизини ташкил этади.

В. И. Ленин Совет давлати раҳбари сифатида ўз сиймосида ҳеч қандай қўрқишни билмайдиган, ҳеч вақт иккиланмайдиган доимо олға интилувчи, революцион кўлам ва революцион шижоат билан иш кўрувчи раҳбар фазилатларини мужассамлантирган эди. Давлат ва партияга раҳбарлик соҳасидаги тинимсиз меҳнати, ишдаги шахсан намунаси билан меҳнаткашлар манфаати йўлида қандай меҳнат қилиш кераклигини доимо Лениндан ўрганмоқдамиз. У ўзининг бутун куч-ғайратини, таланти ва ақлзаковатини ва бутун ҳаётини ишчилар синфи ва меҳнат аҳлига бағишлади. Кекса коммунист П. Н. Лепешинский ўз хотираларида ёзганидек, Ленин нимаики иш билан шуғулланса, ҳаммасида революцион ҳарорат сезилиб турарди. Ленин тафаккурга берилганда бутун вужуди билан ижодий ишга берилгандагина чинакам меҳнат қиляпман, деб биларди. Владимир Ильич ишда жуда талабчан эди, бошлаган ишни қандай қилиб охирига етказиш намунасини кўрсатар, топшириқ ва қонунларнинг бажарилишини албатта текшириб борарди.

В. И. Ленин сиёсий, иқтисодий, ташкилий ва бошқа ҳамма масалаларни ҳал қилишга ижодий ёндашарди. Бу жиҳатларни бошқа ходимлардан ҳам талаб қилар ходимларга баҳо берганда аввало уларнинг ишчанлиги, бошлаган ишни ниҳоясига етказа олиши сўзи билан ишининг бир бўлишига катта эътибор берарди.

Владимир Ильич революцион диалектиканинг ажойиб мастери ҳамдир. У жамият тараққиётининг объектив қонунларини яхши билган ва улардан моҳирона фойдаланган. Унинг назарий қоидалари бутун халқаро коммунистик ҳаракат тараққиёти тажрибасига асосланарди.

Октябрь революциясидан сал олдин, 1917 йил сентябрида В. И. Ленин бундай деб ёзган эди:

«Ҳар қандай революциянинг тинч ривожланиши умуман жуда камдан-кам учрайдиган ва қийин бир ҳолдир, чунки революция демак — энг кескин синфий зиддиятларнинг ғоят даражада кескинлашуви демакдир, лекин деҳқонлар мамлакатида, яъни пролетариат билан деҳқонлар иттифоқи энг адолатсиз ва энг жиноятқорона уруш натижасида қаттиқ азобу-уқубат тортаётган оммага сулҳ, деҳқонларга эса ҳамма ерни бера оладиган мамлакатда, бундай мамлакатда бундай ажойиб тарихий бир моментда, бутун ҳокимият Советлар қўлига ўтган бир вақтда революциянинг тинч ривожланиши **мумкин ва муқаррардир».**

Россияда Улуғ Октябрь ғалабасидан кейин оғир ва узоқ давом этган гражданлар уруши бошланган экан, бунга ағдариб ташланган эксплуататорлар ва халқаро империализмнинг ўзи айбдор. Чунки улар Россия пролетариатининг революция ғалабаларини сақлаб қолиш учун қўлга қурол олишга мажбур қилдилар. Владимир Ильич ишчиларни курашнинг ҳамма формаларини — тинч ва тинч бўлмаган йўлларини билишга, бир формани иккинчи формага алмаштира олишга ўргатди. Ҳамма ҳолларда марксча-ленинча назария билан қуролланган пролетариат сиёсий раҳбарлиги остида революцион омманинг синфий кураши натижасидагина социализмга ўтиш мумкин. Владимир Ильич капиталистик давлатнинг энг янги эволюциясининг умумий белгиларини аниқлаб берди. Бу белгилар шундан иборатки, капитализмнинг «ижрочилик ҳокимияти» ҳамда унинг чиновниклар ва ҳарбий аппарати, бутун давлат машинаси ўсиб бораётган ишчилар ҳаракатини бостиришга қаратилган. Буржуа давлати тараққиётининг ривожланиш тенденцияси, Ленин томонидан бундан ярим аср илгари қайд қилинган буржуа давлатининг ривожланиш тенденцияси ҳозирги вақтда шунга олиб келдики монополия кучлари давлат кучлари билан ягона механизм бўлиб қўшилиб кетди. Эндиликда буржуа давлат аппарати, хусусан унинг бостириш органлари бўлган армия, полиция, разведка ва ҳоказолар жуда кенгайиб кетди. АҚШ бюрократик давлат машинаси эндиликда XX аср бошларидагига нисбатан 11 баравар кўпайди. У тамоман меҳнаткашлар оммасини бостириш вазифасига бўйсундирилган, монополистларнинг синфий ҳукмронлиги қуролига айланган, халққа қарши қаратилган. Бюрократик ва милитаризм капиталистик мамлакатларда ривож топган ҳозирги шароитда ҳам соци-

РЕСПУБЛИКАМИЗНИ БОҒ-РОҒЛАРГА БУРКАЙЛИК

Мамлакатимизни иқтисодий жиҳатдан янада тараққий эттириш, халқимизнинг турмуш фаровонлигини тағин ҳам юксалтиришда халқ хўжалигининг бошқа тармоқлари сингари боғдорчилик, узумчилик ҳам катта роль ўйнайди. Шунинг учун ҳам партия ва ҳукуматимиз боғлар, токзорларни кенгайтириш, мевали дарахтларнинг ҳосилдорлигини ошириш, янги нав мевалар етиштириш масалаларига алоҳида эътибор беряптилар. Республикамиз боғбонлари янги боғлар, токзорлар бунёдга келтиришда ажойиб ишлар қилдилар. 1955 йилга қиёсланганда боғлар 2,1 марта, токзорлар 1,7 марта кенгайтирилди, ҳосилдорлик уч-тўрт баравар ошди.

Лекин шунга қарамай, халқимизни ҳўл ва қуруқ мева, узум билан таъминлаш шу куннинг талаблари даражасидан анча орқада қолмоқда. Бу ҳол ва янгидан қурилаётган озиқ-овқат саноати корхоналарининг хом ашёга бўлган талаби боғлар ва токзорларни янада кенгайтириш, уларни саноат корхоналари ва истеъмолчиларга яқинроқ қилиб жойлаштириш, ҳосилдорлигини ошириш, сорти ва навини янада яхшилашни тақозо этмоқда.

Боғлар, токзорлар майдони, мевали дарахтлар ва токлардан олинадиган ҳосил ҳақида аниқ маълумотга эга бўлиш саноатнинг хом ашёга, халқимизнинг мева-чева, узумга бўлган ва кун сайин ўсиб бораётган эҳтиёжини ўрганишда катта аҳамиятга эга. Шунинг учун ҳам мамлакат миқёсида боғлар ва токзорлар майдони вақти-вақти билан рўйхатга олиб турилади. Бу тадбир мамлакатимизда 1945—1952 йилларда ўтказилган эди. Орадан анча фурсат ўтганлиги сабабли ўша кездаги маълумотлар анча эскириб қолди.

СССР Министрлар Совети мевали дарахтлар, токлар ва уларнинг навлари ҳақида Статистика бошқармасига СССР Қишлоқ хўжалик ва Озиқ-овқат саноати министрлиги билан ҳамкорликда 1970 йил 1 августдан 1 сентябргача бўлган даврда Бутуниттифоқ миқёсида дарахтлар ва токларни ҳисобга олиб чиқишни топширди. Бу маълумотлар мамлакатда боғларни кенгайтиришда катта аҳамиятга эга бўлади, қишлоқ хўжалик ва планлаштириш органларининг ишини енгиллаштиради.

Бутуниттифоқ боғ-роғлар рўйхатида колхоз ва совхозлар, давлат хўжаликлари ва ташкилотлари ҳамда меҳнаткашлар қарамоғида бўлган боғлар ва токзорлар ҳақидаги маълумотлар тўпланади. Боғлар ва токзорларни рўйхатга олишни мукаммал ўтказишда мутахассис боғбонлар, Қишлоқ хўжалик ва Озиқ-овқат саноати министрликлари ходимлари, давлат ташкилотларининг мутахассислари, қишлоқ, район ва шаҳар Советларининг активлари, пенсионерлар кенг иштирок этадилар. Шунингдек, қишлоқ хўжалик ўқув юртлари студентларининг ёрдамидан ҳам фойдаланилади. Бизнинг республикамизда бу муҳим тадбирни мукаммал ўтказишда тўрт минг киши қатнашади.

Боғларнинг Бутуниттифоқ рўйхатини ҳар томонлама пухта ўтказиш, кўп жиҳатдан, хўжаликларда дастлабки ҳисоб-китоб ишларининг қай даражада ташкил этилганлигига боғлиқдир. Республикамизда бу соҳада бухгалтерия ҳисобини намунали уюштирган хўжаликлар кўп. Ленинград районидаги Энгельс номли колхоз, Киров районидаги «Бешариқ», «Москва» совхозлари, «Ленинград» колхози, Ўзбекистон районидаги Муқимий номли, Пайариқ районидаги «Партия XXII съезди», Пастдарғом районидаги Куйбишев номли, Каттақўрғон районидаги Ленин номли, Поп районидаги Ленин номли колхозлар, Хўжаобод районидаги «Савай», Пахтаорол районидаги «Пахтаорол» совхозларида ана шундай пухта иш олиб борилмоқда.

Бироқ, шу билан бир қаторда, кўпгина хўжаликларда боғлар ва токзорларни пухта ҳисобга олишга етарли эътибор берилмайди. Бунга мисол қилиб, Андижон районидаги Свердлов номли, Балиқчи районидаги «Коммунист», Хўжаобод районидаги Энгельс номли, Оқдарё районидаги «Ўзбекистон», Ғиждувон районидаги «Ўзбекистон» ва бошқа бир қатор хўжаликларни кўрсатиш мумкин. Колхоз ва совхоз раҳбарлари боғ ва токзорларни кенгайтириш ҳамда бу тармоқни ривожлантириш билан бир қаторда, бухгалтерия ҳисобининг пухта ва мукаммал бўлишига ҳам эътиборни кучайтиришлари лозим.

Шу кунларда республикамиз районлари ва областларида статистика органларининг ходимлари қишлоқ хўжалик бошқармаларининг мутахассислари билан ҳамкорликда боғлар ва токзорларнинг Бутуниттифоқ рўйхатини пухта ва мукаммал ўтказиш учун тайёргарликни кучайтириб юбордилар. Умуман халқ хўжалиги ва хусусан қишлоқ хўжалигининг истиқболини кўзлайдиган бу муҳим тадбирни пухта уюштириш ва намунали ўтказишга маҳаллий Советларнинг ижроия комитетлари, улар атрофига уюшган кўп сонли активлар, қишлоқ хўжалик мутахассислари ва ҳар бир совет кишиси кўмаклашмоғи лозим.

С. МАҲМУДОВ,
республика Марказий Статистика бошқармаси бошлиғининг ўринбосари.

ТОШКЕНТ. Қишлоқ хўжалигининг равнақида, экинлардан мўл ҳосил етиштиришда Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг ўсимликлар экспериментал биологияси институти олимларининг хизмати кўп. Улар мўл ҳосилли янги навлар яратиш ва экинлар ҳосилдорлигини ошириш соҳасида кўп иш қилмоқдалар. Суратда: катта илмий ходим, биология фанлари кандидати М. Тиллаев тажриба хўжалигида ғўзалар ҳосилдорлигини кўздан кечирмоқда.

В. Лейзерович фотоси. (ЎзТАГ).

ЯНГИАРИҚЛИКЛАР ИЗИДАН

ТАШАББУС ЗАФАРГА ЧОРЛАЙДИ

Бу йилги маррамиз — 35 центнер! Шу кунга қадар барча майдонлардаги ғўзаларни 4 марта комплекс ишловдан чиқардик. Икки марта қониқтириб суғордик. Ғўзаларимиз авжи кўнгилдагидек. Ҳар бир бригадада ғўза парвариши график асосида олиб борилмоқда. Пахтазорда ҳаёт қайноқ, иш суръати кун сайин ошиб бормоқда.

Янгиариқликлар ташаббусига қўшилган колхозимиз пахтакорлари июль ойининг қолган кунлари ва август ойини зарбдор кунлар деб эълон қилишди. Зарбдор кунлардан унумли фойдаланиш учун ҳамманинг диққат-эътибори ғўза парваришига қаратилган. Шу кунларда ҳосилнинг тақдири сувчи билан тракторчининг қўлида. Ғўза қатор ораларига тракторлар ёрдамида чуқурроқ ишлов берилса, ўсимлик чанқатиб қўйилмаса шоналар гулга, гуллар кўсакка айланаверади.

Пахта далаларимизда 37 чопиқ трактори бетўхтов ишлаб турибди. Бўта Қаюмов, Чўян Алимардонов, Шомад Алматов, Эсон Маликов, Раҳмон Разшанов, Тошпўлат Қаршиев каби дала гвардиячилари ўзлари бошқараётган тракторлари билан ҳар куни 6-7 гектар майдондаги ниҳолларни сифатли культивация қилмоқдалар. Ҳар бир тракторнинг бекамикўст ишлаши ва тўхтаб қолмаслиги учун тадбирлар кўрилган. Колхозда кўчма устахоналар ишлаб турибди.

Ғўзаларни кеча-кундуз баббаравар суғоришга алоҳида аҳамият берилмоқда. Сувчиларнинг унумли ишлаб, мириқиб дам олишлари учун барча қулайликлар муҳайё этилган. Шу кеча-кундузда 250 дан ортиқ сувчи ниҳолларга оби-ҳаёт тарамоқда. Ғўзаларни суғориш группа асосида олиб борилмоқда. Бундай қилинганда пайкаллар бир текисда тобига келади ва трактор билан ишлаш учун қулай имконият яратилади. Ғўзага ишлов беришни конвейер асосида ташкил этиш мумкин бўлади. Уста сувчилардан Ражаб Қодиров, Ҳайдар Жумаев, Мамарайим Карямов, Қурбон Узоқов, Эргаш Қувватов, Қушмурод Дўсмуродов, Гулмурод Холматов ўртоқлар ҳар куни нормадагидан 1,5-2 ҳисса кўпроқ майдонга оби-ҳаёт тараб, бошқаларга намуна бўляптилар.

Шу кунларда бутун куч ва техника воситаларимиз ҳар гектар ердан 35 центнердан «оқ олтин» етиштиришга қаратилган. Янгиариқ райони пахтакорларининг ватанпарварлик ташаббуси хўжалигимиз деҳқонларини янги марралар сари илҳомлантирмоқда.

У. БАҲРОМОВ,
Қарши районидаги «Ленин йўли» колхозининг раиси.

135 гектар пахта майдонининг ҳар гектаридан 40 центнердан ҳосил етиштирамиз! Янгийўл районидаги Ҳ. Турсунқулов номли колхознинг Тошканбой Темиров бошлиқ бригада аъзоларининг аҳди ана шундай. Бригада аъзолари юксак аҳдга яраша меҳнат қилиб, ғўза парваришини кун сайин кучайтирмоқдалар. Суратда: бригада бошлиғи Т. Темиров механизатор Ж. Комилиддинов культивация қилган майдонларда иш сифатини кўздан кечирмоқда.

О. Қозоқбоев фотоси.

КИТОБЛАР ОЛАМИДА

АБДУЛЛА ҚОДИРИЙНИНГ КИЧИК АСАРЛАРИ

Ўзбек совет адабиётининг илк вакилларидан бири Абдулла Қодирийни кенг китобхонлар оммаси биринчи навбатда машҳур «Ўтган кунлар» ва «Меҳробдан чаён» романларининг муаллифи сифатида танийди. Лекин ёзувчининг адабий мероси бу асарлар билан чегараланмайди. Улкан адибнинг кичик прозаси, хилма-хил жанрларда яратган ҳажвиёти ҳам ўзига хос бир оламдир.

Яқинда Абдулла Қодирийнинг турли даврларда яратилган кичик асарлари тўпланиб, алоҳида бир китоб ҳолида нашр этилди[1]. Бу адиб мухлислари учун яхши бир совға бўлди.

Тўпламни нашрга тайёрлаган ўртоқлар китобхонлар учун енгиллик туғдириш мақсадида Абдулла Қодирий асарларини тўрт қисмга бўлиб берганлар.

Биринчи қисмда ёзувчининг ҳикоя ва очерклари, иккинчи қисмда унинг ҳажвия, фельетонлари, учинчи қисмда публицистик асарлари, тўртинчи қисмда ёзувчининг ҳаётий йўли ва ижоди ҳақидаги материаллар берилган.

Абдулла Қодирий кичик асарлари мундарижасига шундай бир назар ташлашнинг ўзидаёқ, адибнинг ўзбек совет адабиётида бадиий жанрлар тараққиётига салмоқли ҳисса қўшганлигини, ҳажвчилик бобида дадиллик билан ҳаракат қилганини пайқаш қийин эмас.

Ёзувчи кичик асарларининг фазилатлари ҳақида филология фанлари доктори, ЎзССР Фанлар академиясининг мухбир аъзоси Иззат Султон мазкур китобга ёзган сўзбошисида бундай дейди: «Бу фазилатларнинг биринчиси ва энг муҳими — совет даврининг ҳодисалари ва талабларига ҳозиржавоблик, янги, социалистик тузумни қуриш ва мустаҳкамлаш учун актив кураш, айниқса — ўзбек совет маданиятининг ва адабиётининг актуал масалаларини ҳам амалий, ҳам назарий жиҳатдан ҳал этишга жиддий ҳисса қўша боришдир».

Тўпламдан жой олган асарлар, мақолалар — Абдулла Қодирийнинг Октябрь инқилоби ғалабаларидан хурсанд бўлганлигини, турли совет корхоналарида ишлаганлигини, айниқса матбуот соҳасида актив иштирок этганлигини кўрсатувчи яққол далиллардир. Дарҳақиқат, у ўз фаолияти билан Совет ҳокимияти ютуқларини мустаҳкамлаш учун, айниқса, маданият, адабиёт ва санъат соҳасида чўққиларни эгаллаш учун тинмай ҳаракат қилди, курашди.

Абдулла Қодирий ҳаёти ва ижодига оид материалларни топиш, тўплаш, нашр этишда унинг ўғли Ҳабибулла Қодирий ва олим Шерали Турдиевларнинг муносиб хизматлари бор.

Китобни варақлар эканмиз, адибнинг кичик асарлари билан унинг йирик прозаси («Ўтган кунлар», «Меҳробдан чаён» романлари ва «Обид кетмон» повести) ўртасида мантиқий яқинлик, изчиллик борлигини ҳис қиламиз. Бу яқинлик авторнинг ғоявий-эстетик қарашларида ҳам, сўзга хасислигида ҳам, образ ва характерлар яратишдаги санъаткорлигида ҳам кўзга ташланади. Адиб ижодининг бу томонларини ўрганиш, чуқурлатиш адабиётшунос ўртоқларга ҳавола.

Мазкур тўпламнинг келажакда қайта нашр этилишини назарда тутиб, уни янада тўлдириш, такомиллаштириш ниятида айрим мулоҳазаларни билдириш мумкин. Маълумки, Абдулла Қодирийнинг ҳамма кичик асарлари китобдан жой олган эмас. Ана шундай асарлардан айримларини, масалан, «Эшонларимиз» ва «Тошкент бойлари» каби салмоқли фельетонларини, ҳамда «Саломнома» типидаги кичик сатирик лавҳаларидан баъзи бирларини намуна сифатида тўпламга киритиш мумкин эди.

Сезимли адибимиз Абдулла Қодирий мероси, шу жумладан унинг кичик асарларининг нашр этилиши кенг китобхонлар оммасини хурсанд этмоқда. Бу ишда ўз ҳиссаларини қўшган олимлар ва нашриёт ходимларининг хизматлари алоҳида тақдирга сазовордир.

И. МИРЗАЕВ,
филология фанлари кандидати.

1 А. Қодирий. Кичик асарлар. Ғафур Ғулом номидаги бадиий адабиёт нашриёти.

ЭТЮДЛАР

ИНСОН ВА ҚУЁШ

Баҳор. Табиатнинг сержило, серноз фасли. Дов-дарахтларнинг шохларида митти-митти куртаклар. Ҳовлимиздаги бир туп ўрик дарахти шохларида ҳам куртаклар етилиб келяпти.

Ҳаво илиққина, нафас олиб тўймайсан сира. Шу зайл кунлар ўтди. Мана ўрик чечаклари ҳам лаб оча бошлади. Бироқ, кечга яқин аччиқ изғирин тура бошлади. Бўроннинг қаҳрли қаҳ-қаҳаси ва мурғак ғунчанинг мағрур нидоси атрофни тутиб кетди.

— Ҳа, ҳа, қандайсан ғунча? Мени биласанми, ким? Мен шундай қаҳри қаттиқман-ки, изғирин аёзларимга ҳеч ким, ҳеч нарса бардош беролмаган ва беролмайди ҳам. Ҳозир сени ҳам бўғиб ташлайман. Қиҳ, қиҳ, қиҳ...

Бўроннинг аччиқ қор ва ёмғирли шамолига қарши ғунча мағрур кўкрак кериб турди. Дарахт шохларида музлаб қолган ёмғир ва қор доналарининг шамолда шақирлаши ғунчанинг ҳаётбахш сўзларини англатарди:

— Ҳой, Бўрон бас, чиранма. Бари-бир мени бўғиб ташлай олмайсан. Чунки, мен дунёда кучи-қудрати тенгсиз Инсон ва Қуёш меҳри билан яшайман. Уларнинг қалб ҳароратлари шундай зўр-ки, жароҳатларимни бир зумдаёқ даволаб қўяди. Истаса сени ҳам ўз измига солади, енгади. Ҳа, ҳа, ҳа...

Кеч кириб, тонг отди. Шарқдан ўткир, оромбахш нурлар сочиб, Қуёш чиқди. Унинг заррин нурлари ўрик ғунчалари бошини силади, эркалади. Бу меҳр-муҳаббат ғунча жисмига қон югуртирди.

Мана орадан ўн беш кун ўтди. Чамандек очилган ўрик гуллари ҳовлимизга яна кўркфайз бағишлади. Унинг сийнасида Бўрон солган жароҳатлардан асар ҳам қолмаган. Нозикниҳол ғунча қаҳрли Бўрон устидан ғолиб чиқди. Камол топди.

ОНА АЛЛАСИ

— Оҳ, ҳаёт, гўзал бағрингда она мадҳи ва она алласидан ҳам қудратлироқ, оҳангдорроқ, жозибадорроқ қўшиқ яратилганми ўзи? Нечун жимсан, сўйла! Неки бўлса айт, куйла!

— Эй ўғлон! Бутун вужудинг-ла сўзларимга қулоқ сол, тингла, «Алла». Бу қўшиқ энг буюк зот, муқаддас ва мўътабар инсон — онанинг беғубор юрак тўлқинлари, жўшқинлигининг садоси, покиза қалбининг, шукуҳбахш орзу-умидларининг кўзгуси.

Эй, матонатли авлод фарзанди, Онангни бошинг устида қуёш деб бил. Сен менга ақл ва идрокингни эш қилиб безак, сайқал берганингдек, она ҳам сенинг мурғак қалбингга гўдаклигингдан инсонийлик, самимийлик, камтарлик ва яхшиликнинг барча рангларини тўплаб пардоз берди, қучоғимда сендан буюкроқ, қудратлироқ зот бўлмаслиги учун куйди, куймайди. Буни асло унутма. Қалбингдаги она юраги, алласи ва меҳри-муҳаббати билан берилган безакка доғ туширишдан ҳазар қил!

Баъзан машаққатсиз, меҳнатсиз тўраларча кун кечиришга интиласан. Нечун виждонингни, инсонлигингни унутиб, бундай тубан хаёллар, истаклар гирдобида ивирсиланасан? Бунга ҳаққинг йўқ! Ҳа, ҳа, ҳаққинг йўқ! Чунки, бахтиёр ва шодхуррам истиқболингда муаззам онанг хуршиди жаҳондек абадул абад ҳамнафас, ҳамдард, мураббий. Эй, Инсон, сўзларимни уқдингми, истиқболингда онанг турипти!

— Ташаккур, ташаккур, жонажон ҳаёт. Бу сўзларинг муаззам онам меҳри-муҳаббатидек қалбимдаги эҳтиросли умидлар уммонига қўшилиб кетди. Ана шу муборак умидлар жўшқинлиги, самимийлиги, нек ниятлиги, тоғу тошларингда гул ундиришга, саҳрою биёбонларингни олтин конига айлантиришга ҳукм этди.

— Эй, лобар ҳаёт! Онамнинг ғурурбахш қўшиқлари, онам алласи ҳурмати буюр, шукуҳбахш қучоғингда ҳамма хизматларингга ҳозиру нозирман. Эшитяпсанми, эй, дилбар ҳаёт?..

— Раҳмат сенга, муқаддас Инсон! Отлан! Она сутидек покиза, мусаффо тилаклар бўстони ўз оғушига чорлаяпти. Жўнаяпсанми? Майли. Онанг соч толаларининг оқидек, оқ йўл сенга бунёдкор Инсон!

Турдн ХАЛИЛОВ.

алистик революция давомида буржуа давлат машинасини синдириш зарурлиги ҳақидаги марксча-ленинча қоида ўз кучини сақлайди.

В. И. Ленин эски давлат аппаратини синдиришни мақсад деб эмас, балки ҳужумкор ҳаракат воситаси, янги тузумга революцион йўл билан ўтиш воситаси деб билди. Владимир Ильич ҳам, Коммунистик партия ҳам янги, социалистик давлат томонидан социализм мақсадларида фойдаланиши мумкин бўлган эски ташкилий формалардан янги шароитларда фойдаланилиши керак деб билди. Бу жиҳатдан доҳиймизнинг мамлакатимизда революциядан кейин эски мутахассислардан фойдаланиш зарурлиги ҳақидаги қуйидаги сўзлари жуда характерлидир. «Биз, — деган эди у, — **социалистик Россияни қуриш иши қандайдир янги кишилар томонидангина бажарилиши мумкин, деб ўйлайдиган утопистлар эмасмиз, биз эски капиталистлар дунёси қолдирган материалдан фойдаланамиз. Эски кишилар учун биз янги шароит яратиб берамиз, уларни тегишли контроль остига оламиз, уларни пролетариатнинг ҳушёр назорати остида ва бизга зарур бўлган ишни бажаришга мажбур қиламиз. Фақат шундай қилгандагина қуриш мумкин. Агар сиз буржуа дунёси бизга қолдирган материалдан бино қура олмас экансиз, у ҳолда сиз умуман бу бинони қура олмайсиз ва сиз, коммунист эмас, балки қуруқ маҳмаданаларсиз».**

Социалистик тараққиёт йўлига кирган баъзи мамлакатлар тажрибаси шуни кўрсатадики, буржуа давлат машинаси синади, аппарат кадрларини янгилаш, уни қайтадан ташкил этиш ва демократиялаштириш меҳнаткашлар назорати остида юз беради.

В. И. Ленин Совет федерацияси принципларини назарий жиҳатдан ишлаб чиқиб, совет кўп миллатли федератив давлатига раҳбарлик қилди. У ўтмишда социал-иқтисодий ва маданий-сиёсий тараққиётнинг турли босқичларида бўлган миллатлар ва элатларни бирлаштирган давлат қурилишининг эпчил формаси бўлган Совет федерациясининг ўзига хос хусусиятларини кўрсатиб берди.

Россия федерацияси янги тузилган Совет республикалари учун буюк жозиба куч, мамлакатимиз халқлари учун социализмнинг асосий таянчи бўлди.

Совет республикаларининг туғилиши — ленинча миллий сиёсат тантанасидир. Владимир Ильич Совет республикалари Иттифоқининг асосчиси бўлди. Капиталистик қуршовнинг оғир шароитларида Совет республикалари олдида контрреволюция ҳуружини даф этиш, сиёсий ва ҳарбий-хўжалик вазифаларини ҳал этиш учун ўз куч-ғайратларини бирлаштириш вазифаси турарди. Чет эл ҳарбий интервенцияси ва гражданлар уруши йилларида Совет республикалари ўртасида ҳарбий-сиёсий иттифоқ, интервентларга қарши кураш ва социалистик революция ғалабаларини ҳимоя қилиш иттифоқи юзага келди. Революция душманларига қарши кураш ҳамда Совет республикаларини уларнинг халқаро майдондаги аҳволини мудофаа қилиш зарурияти, шунингдек, социалистик қурилишнинг бири-биридан мураккаб ва улуғвор вазифалари ягона давлат иттифоқи доирасида Совет республикаларини маҳкам бирлаштириш проблемасини ҳал қилишни тақозо этди. Бу масалада Совет республикаларининг ўзлари ташаббус кўрсатдилар. Меҳнаткашлар кенг табақаларининг ҳоҳиш-иродаларини эътиборга олиб ва ленинча интернационализм принципларига амал қилиб, РКП(б) Марказий Комитети Совет республикаларини бирлаштириш принципларини ва шартларини ишлаб чиқиш учун, РСФСР, УССР, БССР, ЗСФСР ўртасидаги муносабатларнинг формалари ҳақидаги масалани ҳал қилиш учун партия комиссияси тузишга қарор қилди. Бу комиссия 1922 йил сентябрь ойида «РСФСРнинг мустақил республикалар билан ўзаро муносабатлари ҳақидаги қарор лойиҳаси»ни қабул қилди. Лойиҳада Совет республикаларини уларнинг РСФСРга автономия асосида кириши йўли билан бирлаштириш ғояси илгари сурилди, яъни бу ерда гап мустақил Совет республикаларини РСФСР составидаги автоном Совет республикаларига айлантириш ҳақида борарди. В. И. Ленин «автономлаштириш» ҳақидаги бу планни эшитиб, уни кескин рад қилди, чунки бу план Совет федерациясининг энг муҳим принципи бўлган тенгҳуқуқлик принципини эътиборга олмаганди.

В. И. Ленин мустақил республикаларни Совет республикалари Иттифоқига ихтиёрий равишда бирлашадиган тенгҳуқуқли федерация аъзоларига айлантиришни назарда тутадиган янги план киритди.

Владимир Ильич Совет республикалари Иттифоқи сўзда эмас, балки амалда эркин республикалар бўлиши лозимлигини, уларнинг тенгҳуқуқли бўлишини ва ихтиёрий равишда бирлашувини талаб қилди.

1920 йил 30 декабрида Москвада СССР Советларининг биринчи съезди очилиб, В. И. Ленин фахрий раис этиб сайланди. Съезд ССР Иттифоқи тузилганлигини ташкилий жиҳатдан расмийлаштирди. В. И. Лениннинг Совет республикалари ва иттифоқчи республикалар иттифоқи ҳақидаги ғоялари шу съезд ҳужжатларида ўзининг давлат-ҳуқуқий ифодасини топди.

В. И. Ленин даҳоси туфайли, унинг таълимотининг амалга оширилганлиги туфайли СССРда миллий муносабатлар проблемаси тенг ҳуқуқлилик, ҳамкорлик ва ўзаро ёрдам асосида жуда кўнгилдагидек ҳал қилинди. СССР — халқларнинг буюк қардошлик мамлакати, турли миллатга мансуб меҳнат аҳлларининг бузилмас бирлиги ва дўстлиги тимсоли бўлиб қолди. Социалистик революция ва социализм қурилиши давомида миллий масаланинг муваффақиятли ҳал қилиниши, СССРнинг барпо этилиши ва камол топиши мамлакатимиз социалистик миллатларининг равнақи В. И. Лениннинг ажойиб хизматидир.

Совет кўпмиллатли давлати энг оғир синовлардан ўтди ва социалистик кўпмиллатли давлат қурилиши ленинча принципларининг бузилмаслигини амалда тасдиқлади. Социализм қурилиши йилларида партия миллий муносабатларни мустаҳкамлаш ва ривожлантириш соҳасида жуда катта ишлар қилди. Миллий чекка ўлкаларнинг қолоқлигига абадий хотима берди. Миллатларнинг бир бирига ишончи, дўстлиги ва ўзаро ёрдами мустаҳкамланди. Мамлакат совет халқларининг монолит аҳил оиласига айланди. Совет республикалари иттифоқи бузилмас ва мустаҳкам бўлиб қолди. Социализм душманлари бу иттифоқни бузиш учун бир неча бор уриниб кўрдилар. Фашистлар Германияси СССРга хиёнаткорона ҳужум қилганда, Совет республикалари иттифоқи бузилиб кетади, деб умид қилганди. Лекин уларнинг бу умиди пучга чиқди. Шуни айтиш керакки, мамлакатимиз бошига оғирчилик тушганда, бу ҳол ҳар сафар Совет республикаларининг ажралишига эмас, балки уларнинг бир-бирлари билан янада маҳкамроқ жипслашувига олиб келган.

Совет республикалари ўзларини СССРдан ташқари тасаввур қилолмайдилар. Совет халқларининг иродаси ва орзу-умидлари партиямиз программасида яққол ифодаланган. Программада айтилганидек, **ҳар бир Совет республикаси бундан буён ҳам қардош социалистик миллатларнинг буюк оиласидагина гуллаб-яшнайди ва мустаҳкамланади.**

Ҳамиша ғолиб Ленин таълимоти музаффар қадамлар ташлаб бормоқда. Бу таълимот ижтимоий тараққиёт тўғрисидаги ягона, энг тўғри интернационал таълимот бўлиб, мамлакатимиздаги барча халқлар учун баб-баравар яқин ва қадрдондир. Бу таълимот халқларга социализм йўлини очиб берди. Эндиликда эса коммунизмнинг нурафшон йўлларини кўрсатиб турибди.

В. И. Ленин асос солган Совет давлати социалистик миллатлар равнақини таъминлади ва шу асосда уларни ҳар томонлама жипслаштирмоқда. Совет воқелиги шароитида юз бераётган миллатларнинг яқиндан бирлашув процесси ижтимоий-сиёсий ва маданий ҳаётнинг барча соҳаларида ўз ифодасини топмоқда. Бизнинг шароитимизда турли миллат кишиларининг қардошларча дўстлиги ва ўзаро ёрдами ўз ифодасини топмаган бирорта район ҳам, шаҳар ҳам, қишлоқ ҳам йўқ. Совет миллий республикалари ўз составига кўра тобора кўп миллатли бўлиб бормоқда. Транспорт ва алоқанинг ривожланиши, коммунистик қурилиш миқёсининг кенглиги аҳолининг бир жойдан иккинчи жойга кўчиши процессини кучайтирди. Бу объектив қонуниятдир.

Халқлар дўстлиги ва қардошлиги тантанасини Совет давлат органларининг миллий составидан ҳам кўриш мумкин. Ўзбекистон ССР Олий ва маҳаллий Советлари ўзбеклар ва руслар, тожиклар ва қозоқлар, туркманлар ва қорақалпоқлар, украинлар ва арманлар ва бошқа миллат вакилларидан иборат. Айни вақтда бошқа республикаларда яшовчи ўзбеклардан РСФСР, Қирғизистон, Қозоғистон, Тожикистон, Туркманистон ва бошқа республикалар маҳаллий Советларига сайланган депутатлар ҳам бор. Ҳар бир социалистик миллат вакили қайси республикада яшамасин, у ўзини худди ўз уйидагидек ҳис этмоқда, шу республика гражданларининг ҳамма ҳуқуқларидан баб-баравар фойдаланмоқда.

Буюк интернационал таълимот бўлган Ленин таълимоти билан қуролланган совет кишилари Коммунистик партия раҳбарлигида кураш ва ғалабаларнинг шонли йўлини босиб ўтди. Эндиликда Совет республикалари СССР составида коммунистик қурилиш вазифаларини ҳал қилмоқдалар. Ана шу йўлда эришилган ғалабаларнинг ҳаммаси ҳамиша ғолиб Ленин таълимоти ҳосиятидандир.

В. МАННОНОВ,
юридик фанлари кандидати.

АХБОРОТ

НУҚУЛ ФАКТЛАР

ТОШКЕНТ МУТАХАССИСЛАРИ ОВОЗАСИ

МОСКВАДА ташкил қилинган «Интергаз-70» халқаро кўргазмасида газ саноати техникаси ва ускуналари янгиликлари намойиш этилди. Совет павильони экспонатлари орасида Урта Осиё табиий газ илмий тадқиқот институти мутахассислари яратган техника янгиликларининг овозаси кенг тарқалди. Тошкентлик мутахассислар кўргазмада 6 экспонат билан иштирок қилдилар.

Улар орасида «РТЛС» маркали газ-ҳаво горелкаси кўпчиликнинг эътиборини тортди. Бу конструкциядаги горелка буғ қозонларида ишлатиш учун қулай. У йилига 600 минг сўмга яқин тежам беради. Цемент саноатида қўлланиладиган янги горелка «ВРГ» деб номланмоқда. Айланма печларда иш берадиган бу янгилик СССР Халқ хўжалиги ютуқлари кўргазмасининг кумуш медали билан тақдирланган. Ҳозир мамлакат бинокорлик материаллари саноатининг 27 корхонасида қўлланилапти. Тошкентлик мутахассисларнинг техника соҳасидаги ана шу янгиликлари чет эллик саноатчиларда катта қизиқиш туғдирди.

ҚИШ ҒАМИДА

ХЎЖАЛИК ҳисобини пухта юритадиган кўпгина ташкилотлар ва коллективлар қишга тайёргарлик ишларини тезлаштириб юбордилар. Республикамиз озиқ-овқат саноати корхоналари долзарб паллага кирди. Заводлар қишлик мева — қулупнай, ўрик, олча консерваларини тайёрлаб бўлганларидан кейин олма, олхўри, шафтоли ва нокни қайта ишлашни жадаллаштириб юбордилар.

Меваларни қайта ишлаш корхона коллективлари йил бошидан буён қирқ миллион банкадан кўпроқ консерва тайёрладилар. Бу, планлаштирилгандан 10 миллион банка ортиқ. Қишлик меваларни консерва қилиш суръати ўтган йилдагига қараганда икки ҳисса тез боряпти.

ЧОРЖЎЙДА ЎЗБЕКИСТОН КВАРТАЛИ

АМУДАРЁ суви тошиши натижасида Чоржўй шаҳрида табиий офат юз берганидан кейин ўзбекистонлик бинокорлар ҳам ёрдамга отландилар. Чоржўй шаҳрида ҳозир Ўзбекистон қурувчилари тиклаган алоҳида катта квартал вужудга келди. Зилзилага чидамли ва кўриниши кўркам бу замонавий иморатлар тошкентлик мутахассисларнинг лойиҳаси билан қурилган. Ҳозир ана шу кварталда охирги пардозлаш ишлари олиб борилмоқда. Тошкент қурилишида тажриба тўплаган Валентина Сердюкова, Александра Жигалина, Иля Сафин сингари бинокорлар қардошлик бурчларини садоқат билан адо этмоқдалар.

Асосий қурилиш ишлари тугалланди. Кўп ўтмай комиссия Ўзбекистон қурувчилари бунёд этган олтита кўп қаватли уйни қабул қилиб олади. Уларда 304 квартира бўлиб, мингга яқин кишини ўз бағрига олади.

ҚЎНҒИРОҚЛАР ЧАЛИНСА БАС

НАМАНГАН халқ маорифи ходимлари оталиқ ташкилотлар ёрдами билан мактабларни янги ўқув йилига тайёрлаш ишларини намунали ташкил қилдилар. Натижада умумий таълим мактаблари ва болалар муассасалари ремонти барвақт тугалланди. 478 мактаб, 186 мактаб-интернат муддатидан илгари капитал ремонт қилиниб бўлди. 292 мактаб жорий ремонтдан чиқарилди.

Партия, касаба союз ва комсомол ташкилотлари маорифчиларга яқиндан кўмаклашганлари туфайли 12300 ўринли синф хоналар қурилди. Ҳозироқ 68246 парта, 20820 стол, 4250 доска ўқишлар бошланишига тахт қилиб қўйилди. 458 буфет, 158 ошхона ҳам тайёр. Янги синф хоналари ва мактаблар қуриш ишлари жадаллаштириб юборилди. Энди Наманган мактаблари ўқув йилига бутунлай ҳозирлаб қўйилди — қўнғироқлар чалинса бас.

Халқаро ҲАЁТ

СОВЕТ ДЕЛЕГАЦИЯСИ КУБАДА

ГАВАНА, 28 июль. (ТАСС). 26 июль — миллий қўзғолон куни муносабати билан бўладиган тантаналарда қатнашмоқ учун бу ерга келган КПСС Марказий Комитетининг секретари К. Ф. Катушев бошчилигидаги совет делегацияси кеча Миллий Капитолида бўлди. Ҳозир бу ерда Куба Фанлар академияси жойлашган.

Бўлиб ўтган дўстона суҳбатда Куба олимлари ўз ишлари ҳақида гапириб бердилар ва Куба фанини ривожлантириш ишига совет илмий-тадқиқот ташкилотлари кўрсатаётган ёрдам нақадар катта аҳамиятга эга эканлигини таъкидладилар.

Шу куни делегация Сьенфуэгос шаҳрига учиб кетди. Совет Иттифоқидан келган меҳмонлар азот ўғити ишлаб чиқарувчи катта завод қурилишида бўлдилар. Монтаж-қурилиш ишларининг раҳбарлари совет делегацияси аъзоларини шу замонавий корхона қурилиши билан муфассал таништирдилар.

Сўнгра совет делегацияси юк ортиш-тушириш портига борди.

Совет делегациясининг мамлакат бўйлаб сафарига Куба Компартияси Марказий Комитети секретариатининг аъзолари Карлос Рафаэль Родригес ва Фауре Чомон ҳамда Куба республикасининг СССРдаги элчиси Гариса Пелаэс ҳамроҳ бўлмоқдалар.

ХАЛҚАРО КИНОФЕСТИВАЛЬ ЁПИЛДИ

ПРАГА. Карлови Варидаги XVII халқаро кинофестиваль ўз ишини тамомлади. Фестивалнинг тантанали ёпиш маросимида Чехословакия Коммунистик партияси Марказий Комитети Президиумининг аъзоси, Чехословакия Компартияси Марказий Комитетининг секретари И. Кемпн бошчилигида ЧССРнинг расмий вакиллари, фестивалда қатнашган мамлакатлар кинематографчиларининг делегациялари, жуда кўп меҳмонлар, журналистлар ҳозир бўлишди.

Халқаро жюри раиси таниқли чехословак кинорежиссёри Карел Земан жюри қарорини эълон қилди.

Фестивалнинг катта совруни «Биллур глобус» инглизларнинг «Кес» фильмини (режиссёр К. Лоах) яратган ёш санъаткорларга берилди. Фестивалнинг бош мукофотларини — «Кўл бўйида» деган совет фильми (режиссёр С. Герасимов) ва «Қора фаришталар» номли болгар фильми (режиссёр В. Радев) олди. Аёллар ролини энг яхши бажарганлиги учун бериладиган мукофот билан совет артисти И. Белохвостикова «Кўл бўйида» фильмида қатнашганлиги учун тақдирланди. Эркаклар ролини яхши ижро этганлиги учун бериладиган мукофотга француз актёри М. Карьер «Борис уйи» деган фильмда қатнашганлиги учун сазовор бўлди.

Жюрининг бу йил биринчи марта таъсис этилган «Лидице гули» деган махсус мукофоти билан Югославиянинг «Қонли воқеа» деган антифашист фильми (режиссёр Т. Янкович) тақдирланди. Германия Демократик Республикасининг «Ленин ҳузурига олиб борадиган йўлда» деган фильми (режиссёр Г. Рейш), Польшанинг «Қон қудуқ» деган фильми (режиссёр А. Кондратюк) ва Италиянинг «Худо бизга ёр» деган фильми (режиссёр Д. Ментальде) жюрининг махсус мукофотлари билан тақдирланди.

Бундан ташқари фестиваль маъмурияти энг яхши антифашист киноасарларини такрорий кўрсатиш программасида намойиш қилинган учта совет фильмига — «Инсон тақдири» (режиссёр С. Бондарчук), «Камалак» (режиссёр М. Донской), «Иваннинг болалик чоғлари» (режиссёр А. Тарковский) фильмларига ўзининг махсус дипломларини беришга қарор қилди.

Карлови Вари фестивалининг энг катта мукофотлари билан «Кўл бўйида» деган совет фильми тақдирланганлигига бу ердаги кинематографчилар ва журналистлар, фестиваль конкурсининг энг қийин шароитида совет кинематографияси муносиб равишда эришган зўр муваффақият деб баҳо бермоқдалар. Бу сафарги фестивалда ютиш ҳақиқатан жуда қийин бўлди, чунки конкурсга тақдим этилган кинофильмларнинг умумий савияси жуда юксак даражада эди.

Информация секциясининг кўриклари фестиваль қатнашчилари ва меҳмонларига ғоят манзур бўлди. Бу кўрикларда «Халоскорлик», «Совет Иттифоқи элчиси» деган совет фильмлари ҳам кўрсатилди. Турли мамлакатларнинг энг яхши антифашист фильмларини такрорий кўрсатиш, В. И. Ленинга, Ленин ғояларининг тантана қилганлигига бағишланган ҳужжатли фильмларни намойиш қилиш ҳам катта муваффақият билан ўтди. Бу кўрсатишларни фестиваль комитети В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллиги муносабати билан махсус ташкил қилди.

Тараққийпарвар кино санъатининг мана шу катта намойиши фестиваль кунларида кўпгина ҳурматли меҳмонларни Карлови Варига жалб қилди. Булар орасида Чехословакия Социалистик Республикасининг президенти Л. Свобода ҳам бўлди. Инсонпарварлик маданиятининг мана шу катта байрамида қатнашган кишиларнинг ҳаммаси, Карлови Варидаги бу йилги фестиваль жаҳон кино санъатидаги тараққийпарвар демократик кучларнинг чинакам кўриги бўлди ва фестиваль «Одамлар ўртасидаги ўзаро муносабатларда олижанобли учун, халқларнинг абадий дўстлиги учун» деган ўз шиорига тўла равишда мос бўлиб тушди, деган фикрга келдилар. (ТАСС).

ЛАОС ПРОБЛЕМАСИНИ ТИНЧ ҲАЛ ЭТИШ УЧУН

ВЬЕНТЬЯН. ТАСС мухбири О. Широков хабар беради:

Лаос ватанпарварлар фронтининг Вьентьяндаги доимий вакили Фетраси Сот ТАСС мухбири билан суҳбатда қуйидагиларни айтди: Америка агрессияси ва АҚШ Лаос ички ишларига аралашганлиги натижасида Лаос проблемаси ҳозирги шаклида пайдо бўлди. Биз ана шу агрессив ҳаракатларга чек қўйишни ва Американинг ички ишларимизга аралашувига барҳам беришни талаб қиламиз.

Лаос ватанпарварлар фронти Лаос проблемасини ҳал этиш йўлида доим ташаббус кўрсатиб ва бу билан яхши ниятда эканлигини амалда исбот қилаётганлигини таъкидлаб, Фетраси Сот ватанпарварлар фронти шу йил март ойида проблемани ҳал этишнинг беш моддадан иборат программасини илгари сурганлигини эслатиб ўтди.

Лаос ватанпарвар фронтининг вакили қуйидагиларни таъкидлади: Америка самолётларининг Лаос территориясини бомбардимон қилишларини ҳеч қандай шарт қўймай тамомила тўхтатиш — бу программанинг биринчи ва асосий талабидир. Америка бомбалар ташлаб таҳдид қиладиган бўлса, музокара олиб боришни истамаймиз.

Ватанпарварлар фронти, деди Фетраси Сот, Лаос проблемасини 1962 йилда Лаос масаласи юзасидан Женевада қабул қилинган битимлар асосида ва ҳозирги вақтда мамлакатда мавжуд бўлган вазиятга мувофиқ тинч ҳал этишга интилмоқда. Биз Қўшма Штатларнинг ва АҚШ гумашталарининг аралашувига йўл қўймай бу проблемани лаосликлар ўртасида ҳал этишни истаймиз.

Фетраси Сот қуйидагиларни уқтириб ўтди: Лаос ватанпарварлар фронти жаҳон жамоатчилигига, шу жумладан Қўшма Штатларнинг прогрессив жамоатчилигига, шунингдек 1962 йилда Женева битимларини имзолаган мамлакатларга мурожаат қилади ва уларни Американинг Лаосни бомбардимон қилишини қаттиқ қоралашга ва бу билан Лаос проблемасини ҳал этишдан манфаатдор бўлган томонларнинг учрашувлари ҳамда музокарага ёрдам беришга даъват этади.

ЖАНУБИЙ ВЬЕТНАМ. Халқ Озодлик Армиясининг қуролли кучлари Жанубий Вьетнамнинг бутун территориясида Америка—Сайгон қўшинларига қақшатқич зарба бермоқдалар. Суратда: Жанубий вьетнамлик ватанпарварлар Америка танкини уриб ёндирганларидан сўнг ўз базаларига ўлжа билан қайтмоқдалар. ВНА—ТАСС фотоси.

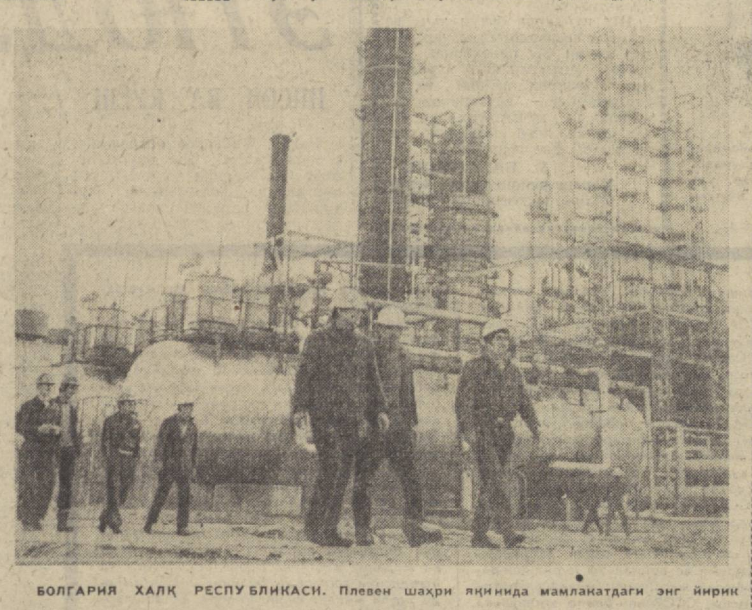

БОЛГАРИЯ ХАЛҚ РЕСПУБЛИКАСИ. Плевен шаҳри яқинида мамлакатдаги энг йирик корхоналардан бири — нефть-химия комбинати қурилмоқда. Асосий цехлар ва ускуналарнинг кўпгина қисми ўрнатиб бўлинди. Суратда: комбинатнинг атмосфера — вакуум қурилмаси. БТА—АПН фотоси.

СУВ ТОШҚИНИ

ЛОНДОН. Венесуэлада рўй берган сув тошқини натижасида 25 киши ўлган, 5 мингдан ортиқ киши уй-жойдан маҳрум бўлган.

Бир ҳафтадан ортиқ вақтдан бери тўхтовсиз ёғиб турган жала натижасида рўй берган сув тошқини экинларга катта зарар етказди, бир қанча районларда алоқани ва темир йўл қатновини издан чиқарди. Рейтер агентлиги мухбирининг Каракасдан хабар беришича, Ансоатеги штатининг бош шаҳри Барселона айниқса кўп шикастланган.

* * *

КАРОЧИ. АПП агентлиги хабар беради: Шарқий Покистонда ҳалокатли сув тошқини содир бўлган. Мамлакат шу қисмидаги 19 райондан 14 таси сув остида қолган. Табиий офат натижасида бир неча киши қурбон бўлган. Ўн минглаб покистонликлар бош панасиз қолган. Катта моддий зарар етган. (ТАСС).

АЖОЙИБОТЛАР ОЛАМИДА

КАРТАДА «ДИМЛИК ЗОНАЛАРИ»

Ер куррасининг қайси районида бир йилда энг кўп дим кунлар бўлади? Грузия ССР Фанлар академиясининг география институтида ишлаб чиқилган махсус картага қараб буни билиш мумкин.

Бир йилда 350 кундан ошиқ дим кунлар бўладиган географик зоналар ер куррасида нотекис жойлашган. Масалан, Тинч океаннинг шарқий қисмида бундай турғун «димлик» зоналари Шимолий ва Жанубий Американинг ғарбий соҳилларида (10-15 градус шимолий ва жанубий кенгликлар миқёсида) камбар полосани эгаллайди. Субтропик кенгликларнинг денгиз бўйи районларида дим кунлар сони йилига эллик кундан юз кунгача боради. Шуни ҳам айтиб ўтмоқ лозимки, дим кунлар континентал иқлимли жойлардагига қараганда нам иқлимли жойларда тезроқ йўқолади.

Баландлик ва иқлимнинг континенталлигига қараб дим кунлар сонининг ўзгариши ернинг бошқа районлари учун ҳам характерлидир. Экваториал иқлимий зоналаргина бундан мустаснодир. Масалан, денгиз юзидан 2442 метр баландликда жойлашган Аддис-Абеба (Эфиопия) билан Ереванда (денгиз юзидан 1007 метр баландликда) дим кунлар сони қарийб баравар келади.

Картани география фанлари кандидати Константин Гогишвили кўп йиллар мобайнида Грузиянинг 120 дан зиёд метеостанциялари ҳавонинг мутлоқ намлиги тўғрисида тўплаган маълумотларни ишлаб чиқиш асосида тузди.

К. ЦХОМИЛИДЗЕ
Тбилиси.

АРХЕОЛОГЛАРНИНГ ЯНА ОМАДИ КЕЛДИ

Археологларнинг сўнгги марта топган нарсалари Сирдарё водийсидаги қадимги Ўтрор воҳасининг ёшини яна бир неча аср «узайтирди». Бу йил Қозоғистон ССР Фанлар академиясининг экспедицияси шу ерда дастлабки қазишмалар ўтказди. Сопол идиш-асбоблар, меҳнат қуроллари ва бошқа моддий маданият буюмларининг қолдиқлари топилди. Янги «ўлжалар» милодий ҳисобнинг бошларига тўғри келади.

Ўтрор воҳаси районида жами тахминан 50 та қадимги шаҳар ва манзилгоҳларнинг излари топилди. Олмаоталик олимларнинг маълумотларига кўра, булар неча ўн минглаб гектар территорияни ишғол қилган.

— Қозоқ халқининг аждодлари яшаган Ўтрор воҳаси, — дейди археология экспедициясининг раҳбари К. А. Акишев, — Ўрта Осиё ва Жанубий Қозоғистон территориясида катта маданий ва иқтисодий марказлардан бири бўлган. Воҳа Европани Шарқий Туркистон билан боғловчи карвон йўлларида муҳим манзил бўлиб хизмат қилган.

Ўтрор воҳаси X—XIII асрлар ўртасида ғоятда гуллаб яшнайди. Иморатларга ўт қўйиб, суғориш системаларини бузиб юборган босқинчи галалар ҳужумидан сўнггина, воҳадаги ҳаёт сўнган.

Олимлар бу ерда ўтказилувчи кенг кўламдаги қазишма ишлари қозоқ халқининг тарихини янги-янги саҳифалар билан тўлдиришга ёрдам беради, деган фикрдалар.

В. ГАНЖА,
Олмаота.

ТРОПИК ИҚЛИМ НАМУНАЛАРИ

Ҳозир Владивосток жойлашган ерларда бундан юз миллион йил аввал тропик ўрмон ўсган. Игна баргли улкан секвойи дарахтлари неча ўн метр баландликкача қад кўтарган.

Узоқ Шарқ геология институтининг палеонтологлари Приморьеда ўтказган экспедициялари чоғида қадимги ўсимликларнинг кўпдан-кўп қолдиқларини топдилар. Жумладан, Гинкго каби нодир дарахт ҳам топилди.

Ўлкада қадимги ўсимликларнинг кўп томонларини ўз қиёфасида сақлаб қолган дарахтлар ва буталар ҳозирда ҳам учраб туради.

М. РИБАКОВ,
(ТАСС мухбири).
Владивосток.

ОЗИҚ-ОВҚАТ УЧУН ЖАНГ

ДЕҲЛИ. ТАСС мухбири В. Матяш хабар беради:

Бош министр Индира Ганди бошчилигидаги Ҳиндистон ҳукумати ўз программасида социал-иқтисодий соҳада мўлжаллаб қўйилган режаларни амалга ошириш ва биринчи галда, мамлакатни ўзида етиштирилган озиқ-овқат билан таъминлайдиган қилиш чораларини кўрмоқда. Тўртинчи беш йиллик охирига бориб (1969—1970, йиллар) мамлакатда дон етиштириш Ҳиндистон мустақилликка эришгандан бери ўтган йилларнинг ҳаммасидагига қараганда ҳам рекорд даражага, яъни 129 миллион тоннага етиши лозим, дейилади Ҳиндистон ҳукумати ҳузуридаги ахборот бюросининг хабарида.

Экономиканинг қишлоқ хўжалигига сарфланадиган жамики капитал маблағ рупий миқдорида белгиланган. Шу маблағнинг анчагина қисми мамлакатдаги ирригация иншоотлари шоҳобчаларини кенгайтиришга ва минерал ўғитлар ишлаб чиқаришни кўпайтиришга сарфланади. Планда қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштиришни ҳар йили 5 процентгача кўпайтириб бориш мўлжаллаб қўйилди.

Мамлакатда 1965—1967 йилларда икки марта бўлиб ўтган мислсиз қурғоқчиликдан кейин Ҳиндистон ҳукумати қишлоқ хўжалигидаги аҳволни яхшилашга қаратилган бир қанча тадбирларни мўлжаллаб қўйди. 1963—1969 йилнинг ўзидаёқ дон етиштириш қарийб 95 миллион тоннага етди, яъни 50-йилларнинг бошларидагига нисбатан 71 процент кўпайди. Шу муносабат билан шуни эслатиб ўтиш кераккки, 50-йилларнинг охирида Ҳиндистонда атиги 55 миллион тонна дон етиштирилган. Экономиканинг қишлоқ хўжалик секторидаги аҳвол яхшиланмади, шу сабабли 60-йилларнинг бошида, шу жумладан учинчи беш йиллик план даврида Ҳиндистон қурғоқчилик йилларида чет мамлакатлардан 25 миллион тонна озиқ-овқат маҳсулотлари сотиб олишга мажбур бўлди.

70-йиллар арафасида Ҳиндистон ҳукумати чет мамлакатлардан озиқ-овқат маҳсулоти сотиб олишни тўхтатишга эришди. Индира Ганди ҳукуматининг демократик ўзгаришлар қилиш программасида кўзда тутилганидек қишлоқ хўжалиги соҳасида ўтказиладиган ислоҳотлар ва унинг замонавий техника билан таъминланиши халқнинг турмуш даражасини кўтаришга ва мамлакатни ўзида етиштирилган озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминлайдиган бўлишига ёрдам берди.

Редактор ўринбосари
Х. ЕДГОРОВ.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

ТОШКЕНТ. 18.25 — Программа. Рус тилида: 18.30 — Янгиликлар. 18.45—Тошкент Давлат университетидан репортаж. 19.25 — «Елкама елка» (бадиий фильм). Ўзбек тилида: 20.45 — Янгиликлар. 21.00 — Концерт. 21.30 — «СИҲАТ-САЛОМАТЛИК». 22.00 — У. Умарбеков. «Одам бўлиш қийин» (телеспектаклнинг 1- қисми).

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

ТОШКЕНТ. 18.00 — Янгиликлар. 18.20 — Пионер ёзи. 19.00 — Шеърият муҳлисларига. 19.30 — Эстрада концерти. МОСКВА. 20.00 — Программа 20.05 — Янгиликлар. 20.15 — Концерт. 21.00 — Янгиликлар. 21.05 — Социализм дунёси. 21.45 — Концерт. 22.30 — «Гаровга тикилган ҳаёт» (14-серияси). 23.30 — «ВАҚТ». 24.00 — Концерт.

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

ТОШКЕНТ. 20.00 — Телефильм. Рус тилида: 20.20 — Ҳужжатли фильм. 21.10 — Беронже қўшиқлари. 21.40 — «Иван Грозний» (бадиий фильмнинг 2-серияси).

КИНО

ҚИШКИ БИНОДА

Қизлар фитнаси — «ЧАЙКА», «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ», «ДРУЖБА», «СПУТНИК» (кундуз ва кечқурун).

Оқ бўрилар — «ЎЗБЕКИСТОН», «ВОСТОК», «МОСКВА», «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ», «СПУТНИК» (кундуз ва кечқурун).

Сайха (2 серия) — НАВОИЙ номли (кундуз ва кечқурун), «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (кундуз соат 12 ярим ва 3 да).

Гул ва тош — САНЪАТ САРОЙИ (кундуз ва кечқурун).

ЁЗГИ БИНОДА

(Кеч соат 9 ва 10.40 минутда бошланади).

Оқ бўрилар — «ФЕСТИВАЛЬ».
Қизлар фитнаси — «ХИВА».

ЎЗБЕКИСТОН ССР ДАВЛАТ ҚУРИЛИШИ ВА ЎЗБЕКИСТОН АРХИТЕКТОРЛАР СОЮЗИ

Ўзбекистон ССР қишлоқ жойларида ўқув-тарбия комплекси биноси (болалар боғчаси, бошланғич мактаб) қурилиши учун лойиҳалар ишлаб чиқишга очиқ

КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

Конкурс лойиҳалари Ўзбекистон ССР Давлат қурилиши (Тошкент-159, Навоий кўчаси, 18-уй, телефон № 39-42-80)га 1970 йил 10 ноябргача топширилиши лозим.

Ўзбекистон ССР Давлат қурилишида конкурс программаси ва қоидалари билан танишиш мумкин.

МЕҲНАТ ҚИЗИЛ БАЙРОҚ ОРДЕНЛИ В. Д. ЖУРИН НОМИДАГИ ЎРТА ОСИЁ ИЛМИЙ-ТАДҚИҚОТ ИРРИГАЦИЯ ИНСТИТУТИ 1970 ЙИЛГА

АСПИРАНТУРАГА ҚАБУЛ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

кундузги аспирантурага мутахассисликлар бўйича: мелиорация ва ерларни ўзлаштириш, гидротехника қурилиши ва қурилмалар, қурилиш ишлаб чиқаришини механизациялаш ва технология, сув тақсимоти бўйича ишлаб чиқариш процессларини автоматизациялаш;

сиртқи аспирантурага мутахассисликлар бўйича: мелиорация ва ерларни ўзлаштириш, гидротехника қурилиши ва қурилмалар.

Қабул имтиҳонлари — 1 ноябргача.

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Я. Колас кўчаси, 24-уй.

Ўзбекистон ССР Тайёрлаш министрлиги

ТОШКЕНТ ТЕГИРМОНЧИЛИК МАКТАБИ

1970—1971 ўқув йилига

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Мактаб: республика тегирмонларида ишлаш учун мутахассислар тайёрлайди.

Ўқиш муддати — 11 ой.

17 ёшдан кичик бўлмаган 7-10 синф ҳажмида маълумотлилар имтиҳонсиз қабул қилинади.

Ўқувчилар стипендия, уч маҳал иссиқ овқат, бошқа жойдан келганлар ётоқхона билан, аълочилар қўшимча 20% стипендия билан таъминланадилар.

Машғулотлар рус тилида олиб борилади.

Ўқиш — 1 сентябрдан бошланади.

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар 2 Сельмаш проезди, 27-уй (9, 15, 21, 48 автобусларнинг «Сельмаш», 13-трамвайнинг «Ун комбинати» бекатлари).

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Орган Центрального Комитета Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР.

Бизнинг адрес ва телефонлар: ТОШКЕНТ «ПРАВДА ВОСТОКА» кўчаси № 26. Редактор — 333793. Редактор ўринбосарлари — 337914, 339323, Масъул секретарь — 334455, Масъул секретарь ўринбосарлари — 337283, Партия турмуши — 333469, 337221, Марксизм-ленинизм назариясини пропаганда қилиш — 331455, Халқаро ҳаёт — 337221, Саноат, капитал қурилиш ва транспорт — 334780, Совет қурилиши — 333258, Қишлоқ хўжалиги — 337634, Адабиёт ва санъат — 332036, 331218 Фан, мактаб ва олий ўқув юртлари — 334451, Маҳаллий ахборот ва спорт — 332347, Оммавий ишлар ва хатлар — 338679, 333558, Иллюстрация — 334524, Стенографистка — 337343, Корректура — 337162, Эълонлар — 338142, Коммутатор — 330249, 330250, 330251, 330252, 330253, 330254, 330255, 330256, 330257, 330258. ОБЛАСТЬ МУХБИРЛАРИ, Андижон — 48—85, Бухоро 3—31—42, Қарши —38—42, Нукус —42—62, Самарқанд 31—972, Термиз 23—27, Урганч 34—55, Гулистон —22—09.

№ Г. — 177. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри. ИНДЕКС 64583. Р. 01755.